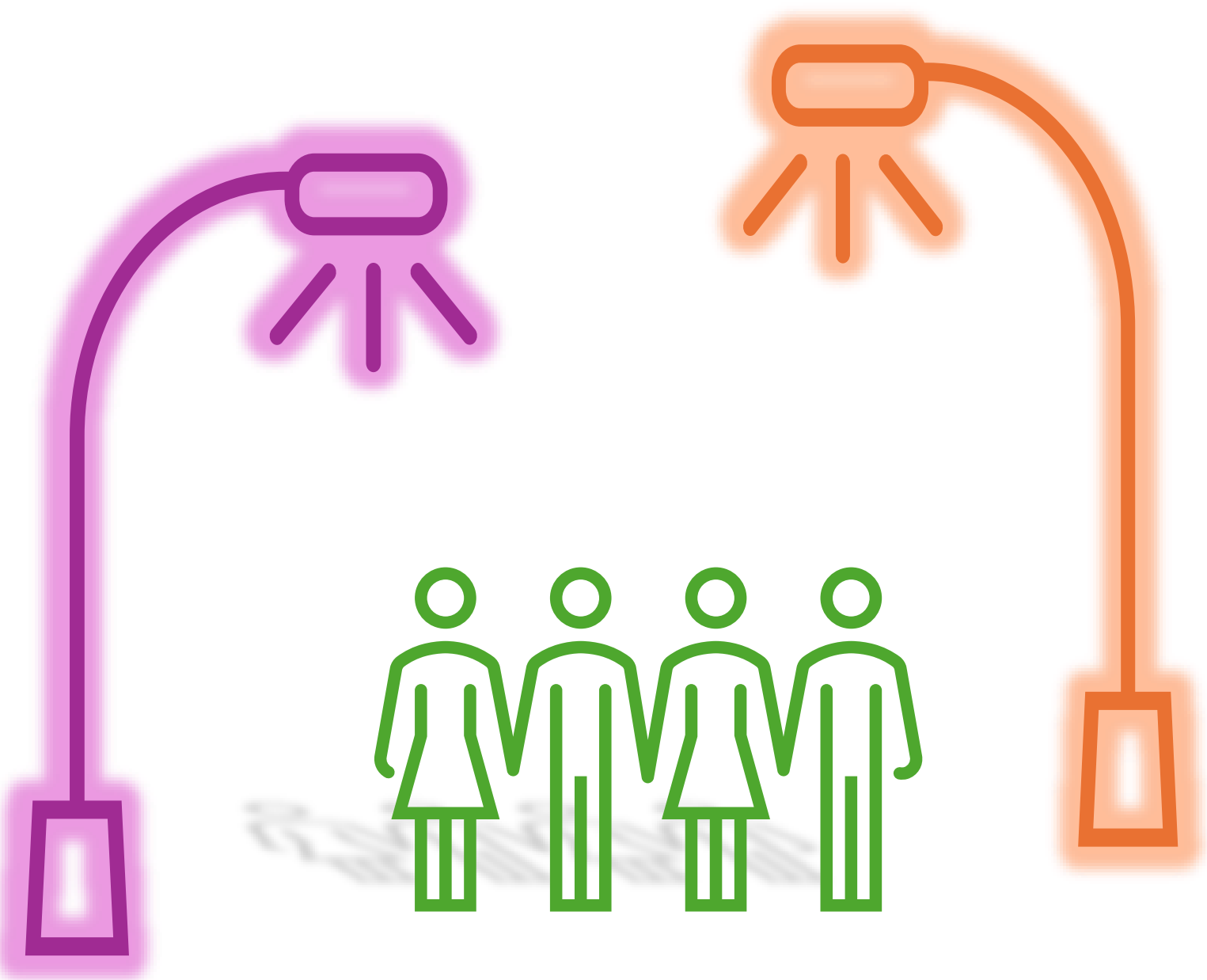

Ocena śródkresowa Polskiego Programu Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego na lata 2021-2027

Spis treści

Wykaz zastosowanych skrótów	4
Streszczenie	6
Wprowadzenie.....	8
Opis zastosowanej metodologii.....	9
Odtworzenie i opis logiki interwencji	11
Stan prac (postęp wdrażania operacji Funduszu z proceduralnego, finansowego i realnego punktu widzenia)	17
Wyniki oceny według kryteriów, pytań i celów szczegółowych.....	22
A. Odpowiedniość.....	22
1. Do jakiego stopnia Fundusz odpowiada na zmieniające się potrzeby?	22
2. Do jakiego stopnia Fundusz może dostosowywać się do zmieniających się potrzeb?	23
B. Efektywność.....	23
3. Do jakiego stopnia Fundusz jest na drodze do osiągnięcia swoich celów?.....	23
4. W jakim stopniu system monitoringu i oceny jest odpowiedni do dostarczania informacji o postępach w osiąganiu celów Funduszu?	30
5. W jaki sposób zapewniono zaangażowanie odpowiednich partnerów na wszystkich etapach programowania, wdrażania, monitorowania i oceny?.....	36
6. W jakim stopniu w ramach Funduszu przestrzegane i promowane są zasady horyzontalne?	37
7. W jakim stopniu Fundusz przyczynia się do przekazywania i rozpowszechniania informacji o stwarzanych możliwościach i osiągnięciach?	38
C. Wydajność	39
8. W jakim stopniu Fundusz wspiera działania efektywne kosztowo?	39
9. W jakim stopniu system zarządzania i kontroli Funduszu jest wydajny?	39
10. W jakim stopniu możliwe są dalsze uproszczenia w ramach wdrażania Funduszu? W jaki sposób?	43
D. Spójność.....	44
11. Do jakiego stopnia Fundusz jest spójny z inicjatywami wspieranymi w swoim obszarze polityki (azyl, migracje i integracja), w szczególności w ramach instrumentu tematycznego, przy wykorzystaniu różnych trybów wdrażania.	44
12. W jakim stopniu Fundusz jest spójny z innymi źródłami finansowania UE (w tym z innymi funduszami w dziedzinie spraw wewnętrznych), a w szczególności z działaniami zewnętrznymi UE?.....	46
E. Unijna wartość dodana.....	46

13. W jakim stopniu Fundusz generuje wartość dodaną dla UE?	48
Wnioski, sugestie oraz rekomendacje	53
Przykłady dobrych praktyk	54

Wykaz zastosowanych skrótów

Skrót	Wyjaśnienie
CBRNe	Czynniki chemiczne, biologiczne, radiologiczne, nuklearne i materiały wybuchowe
CBŚP	Centralne Biuro Śledcze Policji
COPE	Centrum Obsługi Projektów Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
CS	Cel Szczegółowy
EAV	Europejska wartość dodana (z j. ang. <i>European Added Value</i>)
EOT	Europejski Zespół Operacyjny (z j. ang. <i>European Operational Team</i>)
FBW	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
HVT	Cele o dużej wartości (z j. ang. <i>high-value target</i>)
IP	Instytucja Pośrednicząca (COPE)
IZ	Instytucja Zarządzająca (Departament Funduszy Europejskich MSWiA)
KAS	Krajowa Administracja Skarbowa
KE	Komisja Europejska
KGP	Komenda Główna Policji
KG SG	Komenda Główna Straży Granicznej
KIG	Krajowa Infrastruktura Graniczna
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
MF	Ministerstwo Finansów
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
OPT	Obywatele Państw Trzecich
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

SIENA BPL	Secure Information Exchange Network Application Basic Protection Level
SIS	Schengen Information System
SG	Straż Graniczna
THB	Handel ludźmi (z j. ang. <i>Trafficking in Human Beings</i>)
UE	Unia Europejska

Streszczenie

Zakres interwencji realizowany w ramach Funduszu obejmuje priorytetowe potrzeby jakie muszą zostać podjęte w Polsce, aby zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa wewnętrznego. Fundusz koncentruje się na działaniach mających na celu zarówno rozwijanie współpracy międzynarodowej, jak również zapewnienie odpowiedniego poziomu wiedzy, kompetencji i wyposażenia służb, aby był porównywalny w skali całej UE. W ramach Funduszu finansowanie otrzymają działania na rzecz zwalczania zagrożeń m.in. w cyberprzestrzeni, ataków hybrydowych, terroryzmu i przestępczości zorganizowanej. Fundusz stanowi również odpowiedź na wyzwania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego, które wiążą się w ostatnim czasie z masowym napływem uchodźców w wyniku inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę oraz związanych z tym zagrożeń dotyczących m.in. z przenikania do kraju grup przestępczych, przemytu migrantów, broni, narkotyków, handlu ludźmi. Z przeprowadzonej ewaluacji wynika, że zapisy programu umożliwiają realizację projektów, które wynikają z aktualnych potrzeb poszczególnych interesariuszy, którym dedykowane zostało wsparcie.

Analiza logiki wsparcia potwierdziła, iż wsparcie zostało zaprojektowane prawidłowo i zapewnia możliwość realizowania poszczególnych celów Funduszu. Z analizy logiki Funduszu oraz prowadzonych w ramach ewaluacji wywiadów wynika, iż głównym celem funduszu jest zwiększanie międzynarodowej współpracy w różnorodnych aspektach dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego. Pomimo wydzielenia celu szczegółowego (CS2), który miał przyczynić się do zwiększania transgranicznej współpracy, pozostałe cele szczegółowe także skupiają się na realizacji działań międzynarodowych, związanych ze zwiększaniem bezpieczeństwa wewnętrznego.

Nowe wymagania związane z wprowadzonym przez UE rozporządzeniem ogólnym, skutkowałe wprowadzeniem w ramach funduszy dotyczących bezpieczeństwa oraz migracji nowego systemu do monitorowania, raportowania oraz oceny- CST2021. Aktualnie identyfikowanym największym mankamentem systemu CST2021 jest to, że nie jest to system, który jest dopasowany do potrzeb Funduszu, to raczej Fundusz musi dopasować się do możliwości technicznych jakie CST2021 oferuje. Dodatkowo w aspekcie systemu wskaźników można także rozważyć to, czy nie warto raportować wskaźników rezultatu w bardziej opisowej formie np. w ramach określonych przez beneficjentów w ramach prowadzonych projektów wskaźników własnych. Warto mieć także na uwadze to, iż FBW jest w początkowej fazie wdrażania zatem dobre strony oraz mankamenty jego systemu monitoringu i oceny mogą uwydatnić się także na późniejszym etapie jego wdrażania.

Działania finansowane z FBW w ramach Polskiego Programu są spójne z działaniami realizowanymi w ramach Instrumentu Tematycznego, tj., dodatkowej puli środków przyznawanych przez KE, mających na celu finansowanie projektów ukierunkowanych na wspieranie działań w państwach członkowskich oraz państwach trzecich, w szczególności w celu przyczynienia się do zwalczania przestępczości oraz zapobiegania jej, a także zwalczania transgranicznych siatek przestępczych zajmujących się przemytem. Do tej pory przeprowadzono jeden nabór w ramach działania szczególnego EMPACT. Do dofinansowania wybrane zostały dwa projekty realizowane przez Komendę Główną Policji, dotyczące opracowania i wdrożenia strategii dochodzeniowej i operacyjnej przeciwko głównym organizacjom przestępczym oraz walki z produkcją i handlem narkotykami syntetycznymi. Spójność z interwencją FBW wykazują także inicjatywy finansowane z Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 w

ramach Programu „Sprawy wewnętrzne”. Realizowane projekty mają na celu wzmocnienie współpracy organów ścigania, w tym zapobiegania i wykrywania przestępczości zorganizowanej. Ponadto, działania finansowane z FBW są spójne z działaniami prowadzonymi przez Europol oraz z działaniami finansowanymi ze środków budżetu państwa, realizowanymi na mocy obowiązku ustawowego przez Policję, CBŚP, Straż Graniczną oraz Krajową Administrację Skarbową. Działania te dotyczą przede wszystkim rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania różnego rodzaju przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wprowadzenie

Głównym celem oceny śródkresowej było potwierdzenie, że system wdrażania i Fundusz są odpowiednie do realizacji celów i zapewnią:

- ich osiągnięcie przy założeniu racjonalnych kosztów,
- odpowiednie wsparcia, by sprostać zmieniającym się potrzebom,
- wartość dodaną interwencji na poziomie UE, spójną z innymi źródłami i sposobami finansowania.

Celem przeprowadzenia ewaluacji była poprawa jakości planowania i wdrażania Funduszu. Biorąc pod uwagę wczesny etap wdrażania Polskiego Programu FBW 2021-2027, ocena śródkresowa koncentrowała się na kwestiach proceduralnych, ocenie ciągłej przydatności Funduszu oraz usprawnieniu procesu jego wdrażania. Tym niemniej, zadaniem oceny śródkresowej było również przygotowanie podstaw do oceny ex-post, w szczególności poprzez sprawdzenie, czy obecne ustalenia dotyczące monitorowania i oceny pozwolą na zgromadzenie i wygenerowanie wystarczających informacji umożliwiających pomiar skutków programów do czerwca 2029 r. w kontekście przygotowania przyszłych wieloletnich ram finansowych.

Zakres zrealizowanego badania ewaluacyjnego jest tożsamy z zakresem działań, które będą realizowane w Polsce ze wsparciem środków FBW. Zostały one określone w Polskim Programie FBW. Zostały w nim wyszczególnione następujące cele szczegółowe:

- I. *Wymiana informacji*
- II. *Współpraca transgraniczna*
- III. *Zapobieganie i zwalczanie przestępczości*

Zakres ewaluacji obejmuje działania związane z programowaniem i wdrażaniem Funduszu od początku okresu programowania do grudnia 2023 r., w związku z tym badaniem objęte zostały dane zarejestrowane do dnia 31 grudnia 2023 r. i przekazane Komisji Europejskiej do dnia 31 stycznia 2024 r.

Ewaluacja została oparta na pięciu kryteriach ewaluacyjnych:

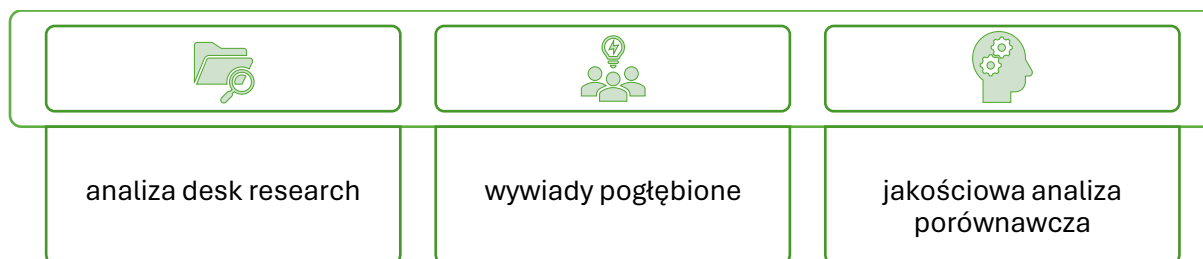
A. Odpowiedniość	B. Efektywność	C. Wydajność	D. Spójność	E. Unijna wartość dodana

Kryteria te zostały odzwierciedlone poprzez przyjęcie pięciocząłowej struktury niniejszego raportu prezentującego wyniki oceny.

Opis zastosowanej metodologii

Wykonawca w ramach realizacji niniejszego zamówienia zastosował zróżnicowane instrumentarium metodologiczne, obejmujące zarówno metody gromadzenia informacji, jak i metody analizy:

Źródło: opracowanie własne ECORYS Polska sp. z o.o.

Analiza desk research objęta:

- **Dokument programowy FBW:**
  - Polski Program Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2021-2027;
- **Wytyczne związane z realizacją FBW:**
  - Podręcznik dla Beneficjenta Projektu w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
  - Podręcznik Procedur Wdrażania dla IZ oraz IP;
- **Sprawozdania z realizacji FBW:**
  - Roczne sprawozdanie z realizacji za rok finansowy 2022;
- **Dokumenty dotyczące dziedziny objętej wsparciem FBW:**
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1149 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;
  - Draft Background Note – April 2023, Webinar of 19 April 2023 on the key elements of the mid-term evaluation and evaluation plans Home Affairs Programmes 2021-2027.
- Poprzednie raporty z ewaluacji FBW;
- Informacje na temat FBW dostępne na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/dfe-mswia/wdrazane-fundusze-europejskie>;
- Informacje na temat FBW dostępne na stronie internetowej www.copemswia.gov.pl.

Z uwagi na fakt, że IFBW znajduje się obecnie na początkowym etapie wdrażania, metoda ta stanowiła podstawowe źródło danych poddawanych analizie i ocenie. Niemniej, Zespół Badawczy podjął się również realizacji wywiadów pogłębionych z realizatorami FBW oraz z podmiotami, które stanowią beneficjentów Funduszu. W ramach badania zrealizowano łącznie 8 wywiadów pogłębionych, w tym:

- Indywidualne wywiady pogłębione z pracownikami instytucji zaangażowanych w realizację FBW, w tym z przedstawicielami:
  - Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Departament Funduszy Europejskich) – 1 wywiad;
  - Centrum Obsługi Projektów Europejskich MSWiA –1 wywiad;
- Indywidualne wywiady pogłębione z pracownikami organizacji, które były i są beneficjentami projektów finansowanych z FBW:
  - Komendy Głównej Policji –1 wywiad;
  - Centralnego Biura Śledczego Policji –1 wywiad;
  - Komendy Wojewódzkiej Policji –1 wywiad;
  - Komendy Głównej Straży Granicznej –1 wywiad;
  - Ministerstwa Finansów – Krajowej Administracji Skarbowej –1 wywiad;
  - co najmniej 1 urzędu wojewódzkiego –1 wywiad.

Dodatkowo przeprowadzono jakościową analizę porównawczą, która pozwoliła na uwidocznienie najlepszych praktyk na poziomie zarówno Funduszu, jak i wspieranych przez niego projektów.

Odtworzenie i opis logiki interwencji

Fundusz Bezpieczeństwa wewnętrznego został ustanowiony *Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1149 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiającym Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego*. Jego celem jest przyczynianie się do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa, przede wszystkim poprzez zapobieganie terroryzmowi, radykalizacji, zorganizowanej przestępczości i cyberprzestępczości. Polski Program FBW został zatwierdzony przez KE 8 grudnia 2022 r.

FBW obejmuje trzy cele szczegółowe, do których zaliczają się **wymiana informacji, współpraca transgraniczna oraz zapobieganie i zwalczanie przestępczości**. U podstaw tych celów leżą wyzwania i zagrożenia, które również zdefiniowane zostały w Programie. Podstawą do ich zdefiniowania były dokumenty strategiczne RP oraz trwające na poziomie unijnym prace w zakresie zmian dotyczących SIS, VIS, Eurodac oraz wdrożenie nowych systemów: EES, ETIAS oraz ich interoperacyjności.

Dla FBW istotnym wyzwaniem jest zwalczanie przestępczości w każdym jej wymiarze (zorganizowanej, transgranicznej, cyberprzestępczości, terroryzmu). Potencjalne zagrożenia, które mogą w tym kontekście dotknąć Polski (handel ludźmi, przemyt narkotyków, handel bronią) są bardzo poważne i oparte są nie tylko o komponent wewnątrz krajowy, ale mają swe źródło poza granicami Polski. Dodatkowo należy wspomnieć o zagrożeniu, które nastąpiło po zaatakowaniu przez Federację Rosyjską terytorium Ukrainy w dniu 24.02.2022 r. Trwający od tamtej pory konflikt zbrojny spowodował duży napływ uchodźców, wśród których mogą znajdować się również osoby chcące wykorzystać tę sytuację do realizacji własnych, niezgodnych z prawem celów (np. przemyt broni, narkotyków). Ponadto, trwający konflikt zbrojny powoduje zwiększone zagrożenie dla infrastruktury krytycznej państwa, która również może być narażona na ataki.

Z uwagi na transgraniczny charakter zagrożeń, które opisano powyżej i które znajdują swoje odzwierciedlenie w programie istotnym wyzwaniem staje się **zapewnienie wymiany informacji** przez polską Policję i jej odpowiedniki w innych europejskich państwach. Podkreślić w tym kontekście należy znaczenie ujednoczenia systemu informacyjnego pozwalającego na gromadzenie, poszukiwanie i przekazywanie danych. Co ważne, dostęp do tych informacji powinien być odpowiednio zabezpieczony i dedykowany tylko uprawnionym osobom.

Drugą kwestią jest **zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w tym transgranicznej przestępczości zorganizowanej**. Swobodny przepływ osób i towarów w granicach strefy Schengen stwarza warunki do rozwoju tejże przestępczości. Dlatego istotne jest położenie szczególnego nacisku na zapobieganie i wykrywanie zagrożeń z nią związanych (np. poprzez zapewnienie skutecznych procedur kontroli na lotniskach). Równie ważne jest wykrywanie potencjalnych ognisk przestępczości, co pozwala zlikwidować działalność o przestępczym charakterze jeszcze zanim jej efekty zdążą przynieść szkodę bezpieczeństwu i finansom państwa. Powiązany jest z tym **problem cyberprzestępczości**. Rozwój Internetu powoduje, że również świat wirtualny może być wykorzystywany w celach przestępczych, np. do kontaktu pomiędzy przestępcami, do rekrutowania członków grup przestępczych, czy do dokonywania przestępstw (np. werbowania nieświadomych potencjalnych ofiar nielegalnych procedur). Również w tym kontekście konieczne jest podjęcie skutecznych działań zaradczych, związanych zarówno z podnoszeniem kompetencji pracowników służb odpowiedzialnych za

wykrywanie zagrożeń, jak i z modernizacją/rozbudową zaplecza teleinformatycznego służb w celu wykrywania cyberprzestępczości.

Z kwestią cyberprzestępczości związane są też inne zagrożenia, m.in. **terroryzm**, który można zdefiniować jako użycie siły przez podmioty nieuprawnione w celu wymuszenia na przedstawicielach władzy lub opinii publicznej określonego działania lub zaniechania konkretnego działania. Kolejnym elementem jest **radyzalizacja oraz przestępstwa z nienawiści** oraz próby **ataków na infrastrukturę krytyczną państwa**. Należy wspomnieć o tym, że Polska została doświadczona wszystkimi spośród wymienionych zjawisk: próba ataku na sejm RP za pomocą własnoręcznie skonstruowanej bomby w 2012 r. (terroryzm), obchody urodzin nazistowskiego zbrodniarza A. Hitlera w 2017 r. (radyzalizacja), atak na biuro poselskie w 2010 r., motywowane politycznie zabójstwo prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza w 2019 r. (przestępstwa z nienawiści), cyberatak na częstotliwość radiową Polskich Kolei Państwowych w 2023 r. (atak na infrastrukturę krytyczną). O ile wydarzenia te nie znajdowały motywacji zewnętrznej, o tyle w przyszłości podobne zdarzenia mogą być inspirowane z zewnątrz, co należy mieć na uwadze.

Polska mierzy się również z **problemem korupcji**. Zgodnie z danymi Centralnego Biura Antykorupcyjnego w 2018 r. wszczęto 1229 postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa o charakterze korupcyjnym, zaś w 2019 r. było już 1366 takich przestępstw¹. W danych Centralnego Biura Antykorupcyjnego wskazano, że korzyści majątkowe przyjmowano również od OPT, np. chcących uzyskać za odpłatnością oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy na terytorium Polski (co stanowiło podstawę do ubiegania się o wize krajowe)².

Skala i zasięg opisanych problemów i wyzwań nakazuje stwierdzić, że są one poważne. Z tego względu konieczne staje się podniesienie kompetencji służb i organów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i wykrywanie przestępstw, jak również zawiązywanie ścisłej współpracy z podmiotami z innych krajów na rzecz wykrywania przestępczości. Ponadto, należy wspomnieć o ofiarach przestępstw, których wsparcie także staje się wyzwaniem i nieodzowną potrzebą związaną z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego.

Wszystko to powoduje, że Polska staje przed zapotrzebowaniem na następujące działania:

- rozbudowa/modernizacja systemów teleinformatycznych i zaplecza teleinformatycznego;
- wykrywanie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w tym transgranicznej;
- wykrywanie i zwalczanie cyberprzestępczości;
- wykrywanie i zwalczanie korupcji;
- walka z finansowaniem terroryzmu;
- współpraca z podmiotami z innych państw w zakresie podnoszenia kompetencji, szkoleń i egzekwowania prawa;
- ochrona obywateli i infrastruktury państwa;
- przeciwdziałanie radykalizacji i przestępstwom z nienawiści;

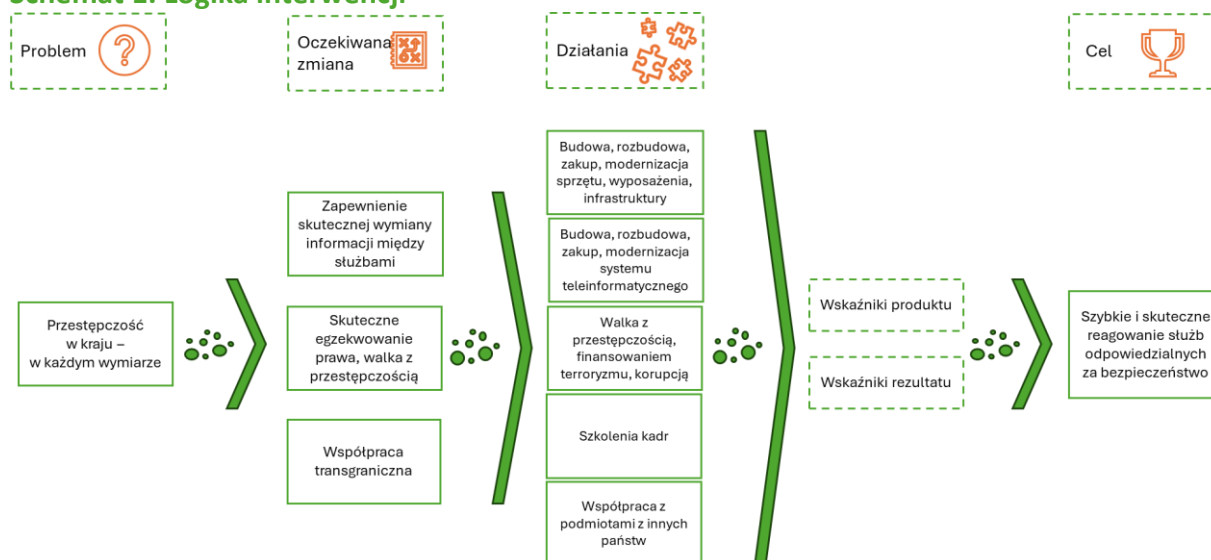
¹ <https://www.cba.gov.pl/pl/antykorupc/publikacje/publikacje-w-jezyku-po/4387,Obszary-przestepczosci-korupcyjnej-w-Polsce-w-latach-2018-2019.html>

² Tamże, s. 17.

- wspieranie ofiar przestępstw.

Działania te mają prowadzić do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa kraju w wymiarze wewnętrznym, jak też do zapewnienia skuteczności polskich służb i organów odpowiedzialnych za to bezpieczeństwo. Schemat logiki interwencji przedstawiono poniżej.

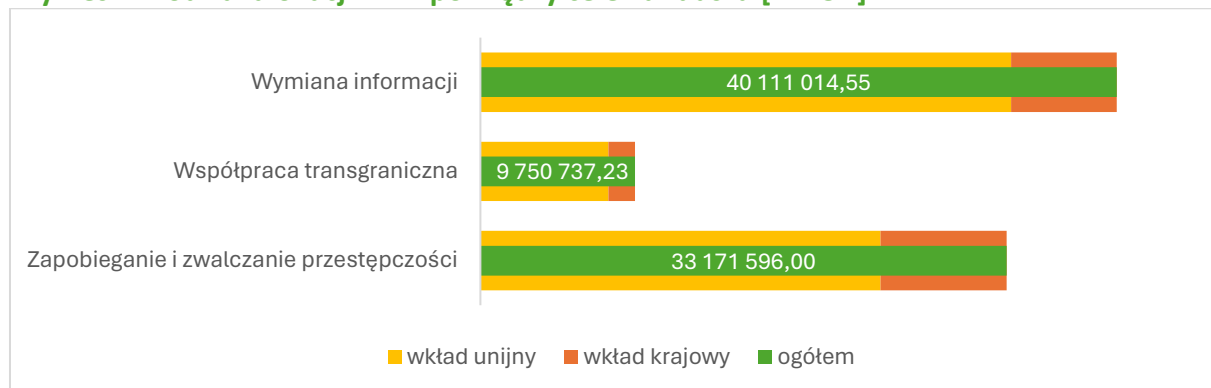
Schemat 1. Logika interwencji

Źródło: opracowanie własne.

Łącznie na realizację działań planuje się przeznaczyć 87 038 385,04 EUR, spośród czego 70 755 658,31 EUR to wkład UE, zaś 16 282 726,73 EUR to wkład krajowy. Na poszczególne cele przeznaczono zróżnicowane kwoty. Najwięcej przeznaczono na cel związany z wymianą informacji. Zapobieganie i zwalczanie przystępczości było drugie w kolejności. Najmniejszą kwotę przeznaczono na współpracę transgraniczną, na którą przeznaczono jest jedynie 11,7% alokacji. Różnicowanie kwot może wynikać z faktu, że wymiana informacji wymaga wdrożenia oprogramowania i systemu teleinformatycznego, którego tworzenie jest niezwykle kosztowne. Zwalczanie przystępczości zorganizowanej także wymaga wysokich środków; natomiast – jak dowiodły wywiady – współpraca transgraniczna w ramach zwalczania przystępczości często jest elementem towarzyszącym, który należy wzmocnić poprzez dodatkowe finansowanie.

Wykres 1. Podział alokacji FBW pomiędzy cele Funduszu [w EUR]

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

Założone i osiąganie cele są mierzone przez wskaźniki, które podzielono na wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu. Z uwagi na to, że **pierwszy nabór w ramach FBW został ogłoszony dopiero jesienią 2023 r.**, nie jest zasadne przedstawienie dotychczas osiągniętych wartości wskaźników. Biorąc pod uwagę okres sporządzenia niniejszej ewaluacji, wartość poznawcza związana z przedstawieniem bieżącego stanu wdrażania wskaźników może być szczątkowa – działania są bowiem dopiero w początkowej fazie realizacji. Zespół Badawczy zdecydował natomiast podjąć się analizy wskaźników – zarówno wskaźników produktu, jak i wskaźników rezultatu by zbadać, czy są one adekwatne pod kątem celów, które postawiono przed FBW.

W Funduszu wybrano następujące **wskaźniki produktu**:

Cel 1 Wymiana informacji:

- Liczba uczestników szkoleń;
- Liczba spotkań ekspertów/warsztatów/wizyt studyjnych;
- Liczba utworzonych/dostosowanych/utrzymywanych systemów ICT;
- Liczba sztuk zakupionego sprzętu;

Cel 2 Współpraca transgraniczna:

- Liczba operacji transgranicznych, w tym liczba wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych;
- Liczba operacji transgranicznych, z czego liczba działań operacyjnych w ramach cyklu polityki UE/EMPACT;
- Liczba spotkań ekspertów/warsztatów/wizyt studyjnych/wspólnych ćwiczeń;
- Liczba sztuk zakupionego sprzętu;
- Liczba zakupionych środków transportu do operacji transgranicznych;

Cel 3 Zapobieganie i zwalczanie przestępczości:

- Liczba uczestników szkoleń;
- Liczba programów wymiany/warsztatów/wizyt studyjnych;
- Liczba sztuk zakupionego sprzętu;
- Liczba zakupionych środków transportu;
- Liczba utworzonych/zakupionych/zmodernizowanych elementów infrastruktury lub obiektów/narzędzi/mechanizmów związanych z bezpieczeństwem;
- Liczba projektów mających na celu zapobieganie przestępczości;
- Liczba projektów mających na celu udzielanie pomocy ofiarom przestępstw;
- Liczba ofiar przestępstw, którym udzielono pomocy.

Ponadto, w Funduszu wybrano następujące **wskaźniki rezultatu**:

Cel 1 Wymiana informacji:

- Liczba systemów ICT, które stały się interoperacyjne w państwach członkowskich/z unijnymi i zdecentralizowanymi systemami informacyjnymi związanymi z bezpieczeństwem/z międzynarodowymi bazami danych;
- Liczba jednostek administracyjnych, które utworzyły nowe lub dostosowały istniejące mechanizmy/procedury/narzędzia/wytyczne dotyczące wymiany informacji z innymi

państwami członkowskimi/organami lub agencjami UE/organizacjami międzynarodowymi/państwami trzecimi;

- Liczba uczestników, którzy uważają szkolenie za przydatne w pracy;
- Liczba uczestników szkoleń, którzy trzy miesiące po zakończeniu szkolenia potwierdzają, że korzystają z umiejętności i kompetencji nabytych w jego trakcie;

Cel 2 Współpraca transgraniczna:

- Szacunkowa wartość aktywów zamrożonych w ramach operacji transgranicznych;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – marihuana;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – opioidy, w tym heroina;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – kokaina;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – narkotyki syntetyczne, w tym środki pobudzające typu amfetaminy (w tym amfetamina i metamfetamina) oraz MDMA;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – nowe substancje psychoaktywne;
- Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – inne nielegalne narkotyki;
- Ilość broni skonfiskowanej w ramach operacji transgranicznych – broń wojskowa: samoczynna broń palna i broń ciężka (przeciwpancerna, wyrzutnia rakietowa, moździerz itd.);
- Ilość broni skonfiskowanej w ramach operacji transgranicznych – inna krótka broń palna: rewolwery i pistolety (w tym broń salutacyjna i akustyczna);
- Ilość broni skonfiskowanej w ramach operacji transgranicznych – inna długa broń palna: strzelby i karabiny (w tym broń salutacyjna i akustyczna);
- Liczba jednostek administracyjnych, które opracowały lub dostosowały istniejące mechanizmy/procedury/narzędzia/wytyczne dotyczące współpracy z innymi państwami; członkowskimi/agencjami UE/organizacjami międzynarodowymi/państwami trzecimi;
- Liczba personelu zaangażowanego w operacje transgraniczne;
- Liczba wdrożonych zaleceń wydanych w wyniku oceny stosowania dorobku Schengen;

Cel 3 Zapobieganie i zwalczanie przestępczości:

- Liczba opracowanych/rozwinętych inicjatyw służących zapobieganiu radykalizacji;
- Liczba opracowanych/rozwinętych inicjatyw służących ochronie/wspieraniu świadków i sygnalistów;
- Liczba nowych/dostosowanych obiektów infrastruktury krytycznej/przestrzeni publicznej chroniących przed ryzykiem związanym z bezpieczeństwem;
- Liczba uczestników, którzy uważają szkolenie za przydatne w pracy;
- Liczba uczestników szkoleń, którzy trzy miesiące po zakończeniu szkolenia potwierdzają, że korzystają z umiejętności i kompetencji nabytych w jego trakcie.

Przeprowadzona analiza potwierdza, że pomiędzy określonymi działaniami a celami i wyzwaniami, na które reagować ma Fundusz istnieje powiązanie. Dodatkowo, określone wskaźniki produktu znajdują się w korelacji ze wskaźnikami rezultatu i w sposób logiczny wynikają z działań, które zaplanowano w FBW. W związku z tym należy ocenić, że **logika interwencji została sporządzona w sposób prawidłowy**.

Stan prac (postęp wdrażania operacji Funduszu z proceduralnego, finansowego i realnego punktu widzenia)

Jak wspomniano już wcześniej, Polski Program FBW został zatwierdzony dopiero z końcem 2022 r., co powoduje, że zaobserwowanie postępów wdrażania na tym etapie jest trudne. Jak wskazano w sprawozdaniu rocznym z wdrażania programu, w związku z zatwierdzeniem Programu FBW 8 grudnia 2022 r. nie jest możliwe wskazanie konkretnych postępów w realizacji Programu oraz osiągnięciu określonych celów pośrednich i celów końcowych. Powyższe dotyczy również środków wykonawczych, orientacyjnych działań i pożądaných wyników określonych w Programie³.

Dotychczas przeprowadzono jeden nabór wniosków w ramach działania szczególnego EMPACT (CS 2 – współpraca transgraniczna). W jego ramach **dofinansowano dwa projekty realizowane przez Komendę Główną Policji: EUROPEAN OPERATIONAL TEAM (EOT) Costa del Sol – Europejski Zespół Operacyjny (EOT) Costa del Sol oraz CRYSTAL PALACE – Wzmocnienie działań platformy EMPACT NPS i narkotyków syntetycznych w ramach instrumentu EMPACT 2022+**. Działania te zostały wybrane do realizacji w IV kwartale 2023 r. Pierwsze z nich zostało dofinansowane kwotą 399 456,00 PLN (całkowita wartość projektu: 443 840,00 PLN). Drugie z nich zostało dofinansowane kwotą 4 445 751,60 PLN zaś całkowita jego wartość to 4 939 724 PLN. Dofinansowanie stanowiło 90% kosztów kwalifikowalnych obu projektów. Zaznaczyć trzeba, że wartość dofinansowania zazwyczaj wynosi 75%; podana we wcześniejszym zdaniu wartość dofinansowania jest przewidziana tylko dla działań typu Specific Action.

Pierwszy z projektów – **Costa del Sol** realizowany jest we współpracy z Królestwem Hiszpanii, zaś Polska jest jednym z partnerów. Utworzenie Europejskiego Zespołu Operacyjnego w hiszpańskim regionie Costa del Sol w celu opracowania i wdrożenia wspólnej strategii dochodzeniowej i operacyjnej przeciwko głównym organizacjom przestępczym i powiązanim celom o dużej wartości wpływającym na państwa członkowskie UE.

W przypadku projektu **Crystal Palace** Polska jest liderem, zaś partnerstwo obejmuje Królestwo Niderlandów i Republikę Włoską. Celem przedsięwzięcia jest skoordynowana na szczeblu UE i międzynarodowym walka z produkcją i handlem syntetycznymi narkotykami poprzez identyfikację i likwidację grup przestępczych.

Dotychczas wydatkowano zatem środki w ramach jedynie jednego z CS, przy czym wartość wydanych środków wskazuje, że **było to jedynie 12,8% środków przeznaczonych na cel, jakim jest zwalczanie przestępczości zorganizowanej oraz 6,5% środków przeznaczonych na wszystkie cele realizowane w ramach funduszu.**

Dodatkowo, w początkach 2024 r. został ogłoszony nabór w ramach CS3 – zwalczanie przestępczości zorganizowanej. Jego rozstrzygnięcie wykracza jednak poza okres przygotowania niniejszej analizy – planowane było pierwotnie na 8 marca 2024 r., po czym zostało wydłużone do 22 marca 2024 r. W tym

---

³ Roczne sprawozdanie z wykonania, o którym mowa w art. 30 rozporządzenia (UE) 2021/1149, przedkładanego Komisji przez państwa członkowskie i dotyczącego Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, rok obrachunkowy 1 stycznia 2021-30 czerwca 2022, s. 1.

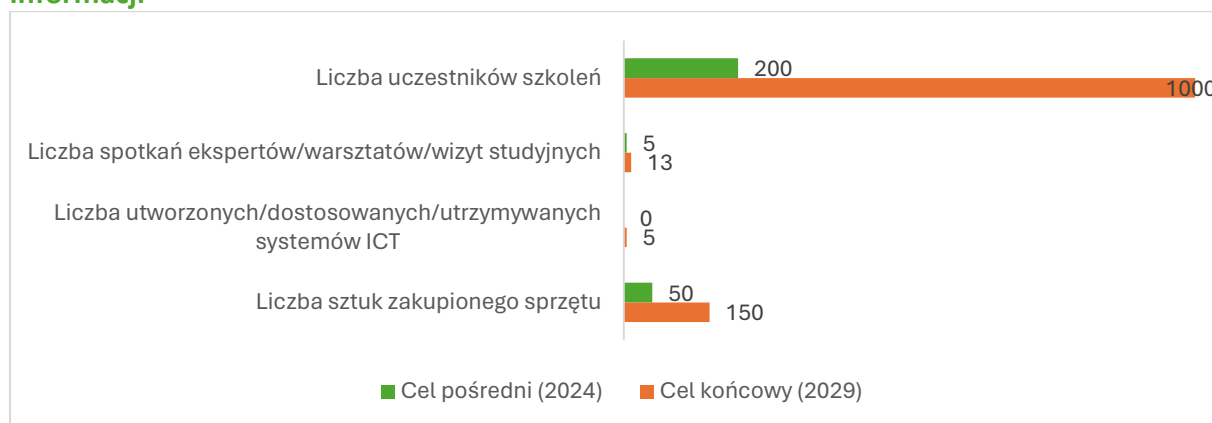
naborze o dofinansowanie ubiegać się mogły organy i jednostki właściwe w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości, zaś budżet naboru wyniósł ok. 26,8 mln PLN.

Zgodnie z harmonogramem naboru wniosków dla Funduszu na 2024 r. planowana jest organizacja 4 naborów, w których dostępna alokacja to ok. 99 mln PLN. W ramach tych naborów beneficjentem będzie mogła być KGP, KG SG oraz organy i jednostki właściwe w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości. Planowane na 2024 r. nabory obejmują wszystkie trzy cele FBW.

Poniżej zaprezentowano wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktów, w podziale na cele szczegółowe Funduszu. Z uwagi na początkowy stopień wdrażania FBW trudno ocenić stopień ich osiągnięcia, dlatego Zespół Badawczy zdecydował się bazować na wartościach planowanych do osiągnięcia, a nie rzeczywiście dotychczas osiągniętych.

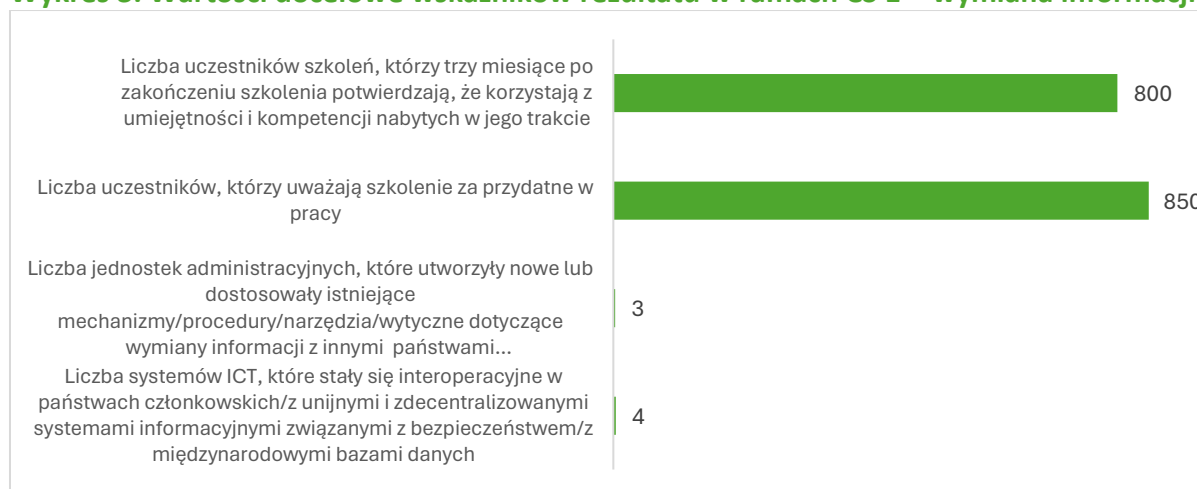
Poniższe wykresy przedstawiają wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktu oraz wartości docelowe wskaźników rezultatu dla CS 1 – wymiana informacji.

Wykres 2. Wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktów w ramach CS 1 – wymiana informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

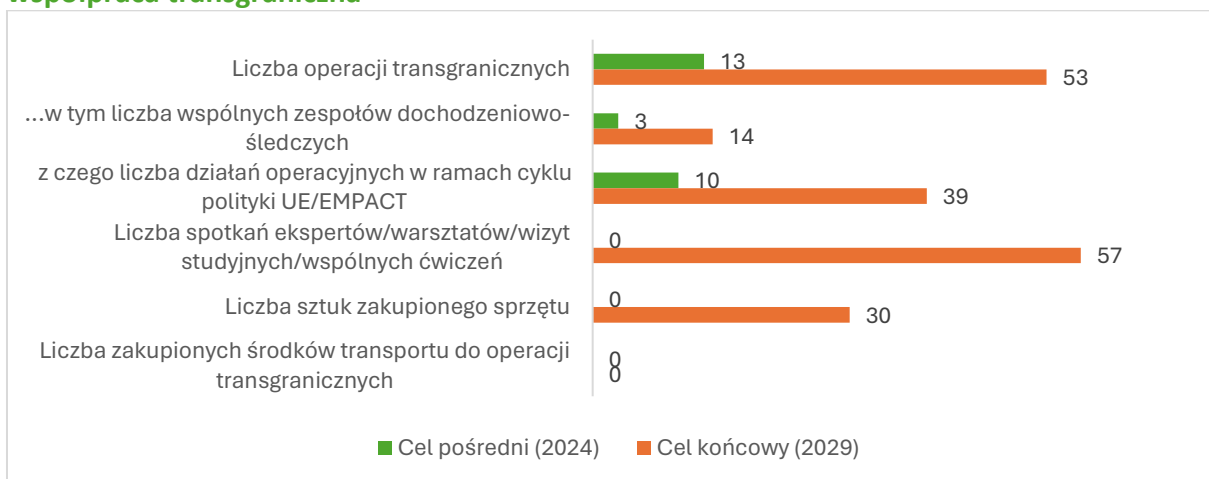
Wykres 3. Wartości docelowe wskaźników rezultatu w ramach CS 1 – wymiana informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

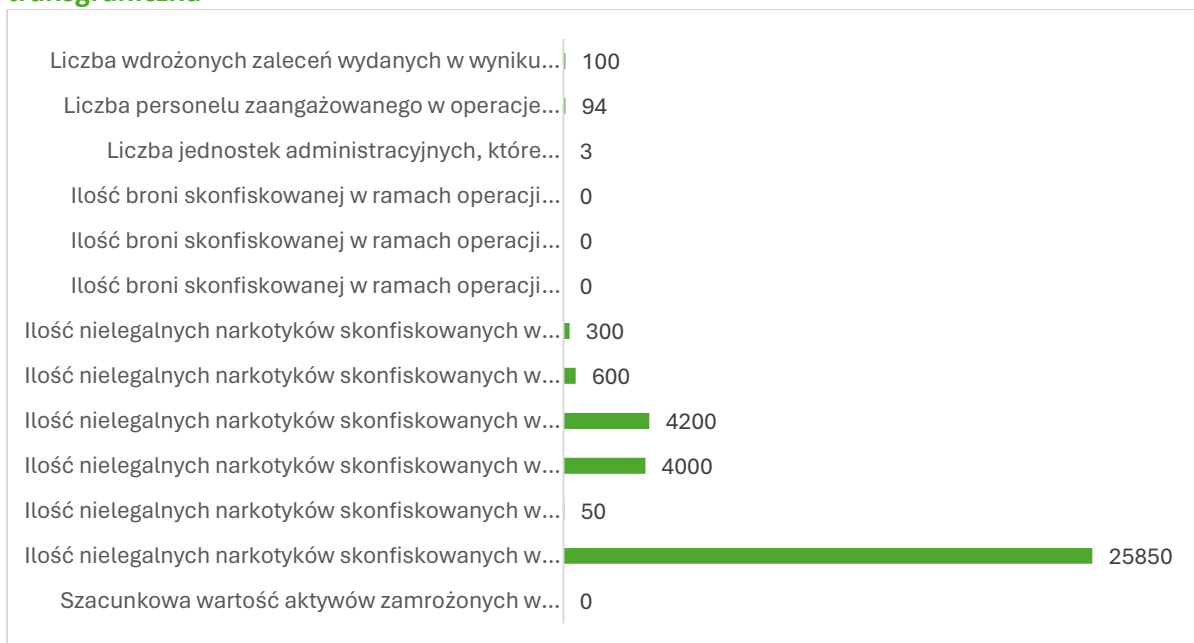
Poniższe wykresy przedstawiają wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktu oraz wartości docelowe wskaźników rezultatu dla CS 2 – współpraca transgraniczna.

Wykres 4. Wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktów w ramach CS 2 – współpraca transgraniczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

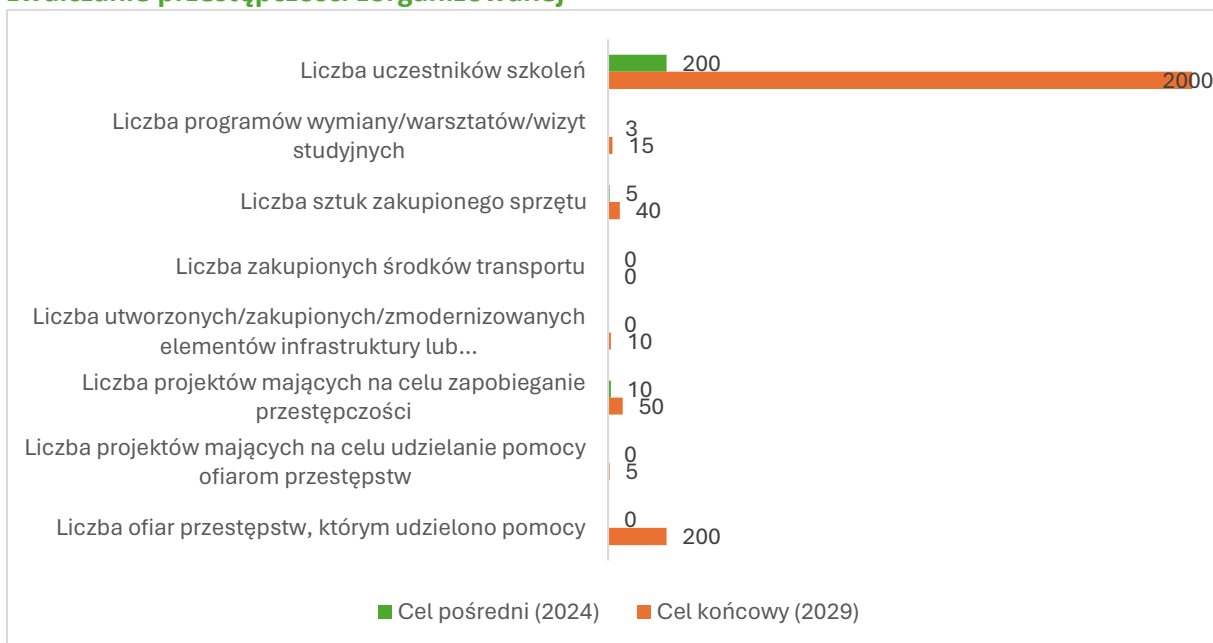
Wykres 5. Wartości docelowe wskaźników rezultatu w ramach CS 2 – współpraca transgraniczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

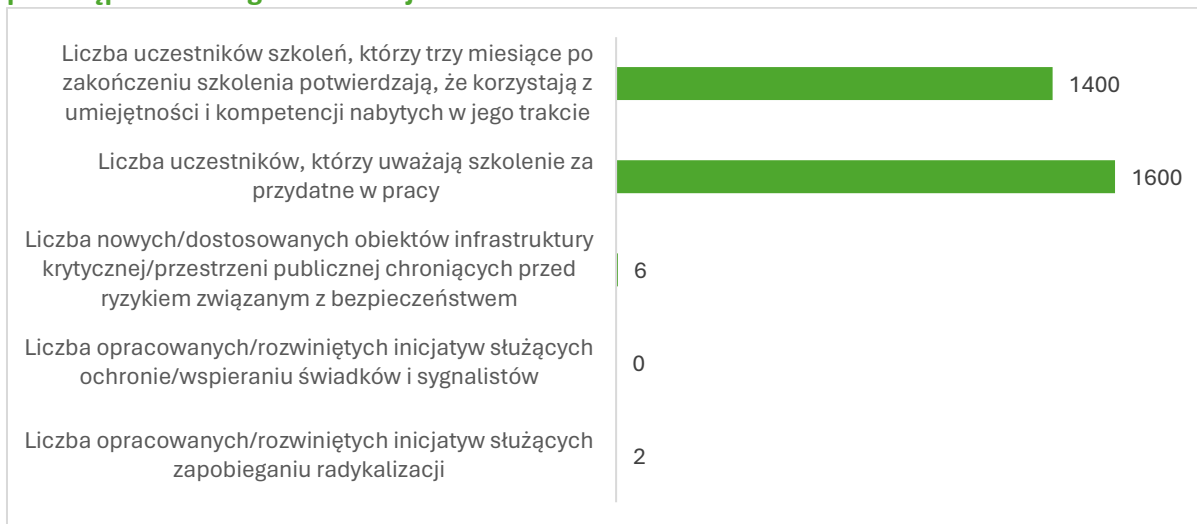
Poniższe wykresy przedstawiają wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktu oraz wartości docelowe wskaźników rezultatu dla CS 3 – zwalczanie przestępczości zorganizowanej.

Wykres 6. Wartości pośrednie i docelowe wskaźników produktów w ramach CS 3 – zwalczanie przestępczości zorganizowanej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

Wykres 7. Wartości docelowe wskaźników rezultatu w ramach CS 3 – zwalczanie przestępczości zorganizowanej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu programowego FBW.

Odnosząc się do stanu wdrażania należy wspomnieć o tym, że zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1149 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiającym Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w przypadku, gdy do końca 2024 roku poszczególnym państwom uda się wydatkować 10% środków z podstawowej alokacji, mogą one otrzymać dodatkowe środki. Jeśli jednak poziom ten nie zostanie osiągnięty, dane państwo jest wykluczone z możliwości ubiegania się o te środki. Z uwagi na to, że programy FBW zaczęły się później w wielu krajach, niewiele państw ma szansę spełnić warunek niezbędny do tego, by ubiegać się o dodatkowe środki. W związku z tym prowadzone są rozmowy z KE,

by uznać kwoty zakontraktowane na projekty jako warunek dopuszczający, nie zaś certyfikowane wydatki.

(...) te programy zaczęły się później we wszystkich państwach Unii Europejskiej. Niewiele państw ma szansę spełnić ten warunek 10%. Te rozmowy polegają na tym, żeby Komisja Europejska uznała nam projekty, które zostały zatwierdzone, kwoty, które zostały zatwierdzone do końca tego roku, jako kwoty wystarczające do uruchomienia tej rezerwy. Myślę, że jest na to duża szansa.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Wyniki oceny według kryteriów, pytań i celów szczegółowych

A. Odpowiedniość

1. Do jakiego stopnia Fundusz odpowiada na zmieniające się potrzeby?

FBW w perspektywie 2021-2027 jest skoncentrowany na przedsięwzięciach polegających na zwiększeniu skuteczności organów ścigania i innych właściwych instytucji w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości poważnej, zorganizowanej o wymiarze transgranicznym. W ramach Funduszu finansowane otrzymują działania na rzecz zwalczania zagrożeń m.in. w cyberprzestrzeni, ataków hybrydowych, terroryzmu i przestępczości zorganizowanej. Fundusz stanowi również odpowiedź na wyzwania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego, które wiążą się w ostatnim czasie z masowym napływem uchodźców w wyniku inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę oraz związanych z tym zagrożeń dotyczących m.in. z przenikania do kraju grup przestępczych, przemytu migrantów, broni, narkotyków, handlu ludźmi.

Działania możliwe do sfinansowania w ramach Funduszu są efektem szerokich konsultacji z odpowiednimi instytucjami szczebla krajowego, w tym interesariuszami, dostosowaniem zakresu interwencji do wymagań wynikających ze strategicznych dokumentów krajowych oraz unijnych. Najwyższą alokację finansową FBW przeznaczono na cel szczegółowy dotyczący wymiany informacji (m.in. z uwagi na kosztowność systemów informatycznych), następnie na działania związane z walką z zorganizowaną przestępczością wraz z zarządzaniem kryzysowym i współpracą transgraniczną.

Podczas wywiadów pogłębionych przeprowadzonych na potrzeby ewaluacji z realizatorami, jak również beneficjentami Funduszu podkreślono odpowiedniość FBW w odniesieniu do kluczowych wyzwań i potrzeb w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego. Kwestią, na którą zwrócono uwagę, był niewystarczający limit wsparcia (35% alokacji) w ramach FBW na zakup sprzętu, środków transportu⁴, który jest często przestarzały lub niewystarczający dla polskich służb. Ograniczenia w alokacji powodują, że z uwagi na brak wkładu własnego część przedsięwzięć nie będzie mogła zostać zrealizowana.

Z FBW powinna być większa możliwość zakupu sprzętu. Poprzednia perspektywa była tylko szkoleniowa, a teraz mamy nową perspektywę. Jest 35%, np. teraz mamy taki, taki nabór, gdzie 35% tylko tej wartości możemy przeznaczyć na zakup sprzętu (...)

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

(...) 35%, natomiast i tak uważam, że jest to za mało szczególnie w obecnej sytuacji, kiedy to mamy taką dość dużą presję migracyjną (...)

⁴ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1149 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Art. 13, p.7. Maksymalnie 35% alokacji na program państwa członkowskiego może być wykorzystane na zakup sprzętu, środków transportu lub budowę obiektów istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa. Pułap ten można przekroczyć tylko w należycie uzasadnionych przypadkach.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Jednocześnie z rozmów z beneficjentami FBW wynika, że potrzeby Funduszu mogą być coraz większe z uwagi na rozwój dodatkowych okoliczności będących skutkiem wojny w Ukrainie. Obywatele ukraińscy gromadzą amunicję, broń, którą pozyskali z terenów, na których toczyły się walki. Broń jest nielegalnie gromadzona w domach, rozbierana na części, a następnie sprzedawana obywatelom innych państw. Dodatkowym problemem, z jakim będą musiały zmierzyć się służby, będzie nielegalna imigracja rosyjskich żołnierzy, którzy będą obawiać się powrotu do kraju i będą próbowali szukać ucieczki w państwach sąsiednich.

2. Do jakiego stopnia Fundusz może dostosowywać się do zmieniających się potrzeb?

Generalnie działania realizowane w ramach FBW są wynikiem prowadzonych konsultacji z różnymi grupami interesariuszy. Problemy i potrzeby realizowane w ramach Funduszu należą do priorytetowych działań jakie muszą zostać podjęte w Polsce, aby zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa wewnętrznego. Fundusz koncentruje się na działaniach mających na celu zarówno rozwijanie współpracy międzynarodowej, jak również zapewnienie odpowiedniego poziomu wiedzy, kompetencji i wyposażenia służb, aby był porównywalny w skali całej UE.

(...) zapisy, które się tam znajdują, w tym programie polskim są, powiedziałbym, bardzo uniwersalne. One są na tyle ogólnikowe, że właściwie obejmują wszystko co ważne, jeśli chodzi o bezpieczeństwo państwa. Także jakiegokolwiek nowe zagrożenia się pojawią, to można je wpasować w te ramy, które zostały nakreślone w programie.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Zapisy programu są dość elastyczne i umożliwiają realizację projektów, które wynikają z aktualnych potrzeb poszczególnych interesariuszy, którym dedykowane zostało wsparcie.

B. Efektywność

3. Do jakiego stopnia Fundusz jest na drodze do osiągnięcia swoich celów?

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2021-2027 realizuje trzy cele szczegółowe: **Cel szczegółowy nr 1: Wymiana informacji, Cel szczegółowy nr 2: Współpraca transgraniczna, Cel szczegółowy nr 3: Zapobieganie i zwalczanie przestępczości.**

Poszczególne cele tematyczne realizują działania, które mają odpowiedzieć na pojawiające się wyzwania w dotyczących ich obszarach, a dzięki temu mają również przyczyniać się do realizacji głównego celu Funduszu – przyczyniać się do zapewniania wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Unii.

Z uwagi na to, że **pierwszy nabór w ramach FBW został ogłoszony niedawno – jesienią 2023 r.**, działania prowadzone w ramach Programu są dopiero w początkowej fazie realizacji, zatem wykazywanie wartości poszczególnych wskaźników nie jest zasadne. W ramach odpowiedzi na powyższe zadane pytanie badawcze **zasadne jest jednak przeprowadzenie analizy logiki oferowanego w ramach**

FBW 2021-2027 wsparcia w celu weryfikacji, czy założone w ramach poszczególnych celów szczegółowych działania umożliwiają osiągnięcie zaplanowanych w ich ramach celów.

W ramach trzech ww. celów tematycznych zaplanowano realizację działań, które miały przyczynić się do niwelowania identyfikowanych w poszczególnych obszarach barier. Cel szczegółowy 1 miał **zwiększać wymianę informacji w ramach administracji publicznej w kraju i pomiędzy Polską a służbami innych państw**. W ramach CS1 zaplanowano zatem realizację szeregu działań obejmujących m.in.:

- Dostosowywanie i konserwację systemów ICT, szkolenia, testowanie, poprawa komponentów zapewniających jakość danych w systemach, interoperacyjność np. poprzez rozwój SIS, systemu informacyjnego Europolu.
- Modernizację KSI PNR i zasobów teleinformatycznych wspierających analizę kryminalną, cyberrozpoznanie i ochrona przed atakami z cyberprzestrzeni; współpraca z krajowymi i zagranicznymi podmiotami w celu efektywnego wykorzystywania systemów ICT.
- Poprawę przepływu informacji dotyczących spraw karnych, maksymalizacja szybkości wymiany informacji pomiędzy podmiotami wykrywającymi, ścigającymi sprawców przestępstw oraz zapobiegającymi i zwalczającymi przestępczość a organami administracji rządowej i samorządowej.
- Usprawnienie procesu rejestracji oraz dokonywania sprawdzeń danych osób podejrzanych o związek ze zdarzeniem o charakterze terrorystycznym.
- Usprawnienie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu poprzez modernizację systemów ICT oraz bezpośredni dostęp do SIENA odpowiednich organów.
- Usprawnienie wymiany informacji policyjnych, w tym międzynarodowych, w celu szybkiego wykrywania zagrożeń, reagowania na popełnione przestępstwa i skutecznego ścigania sprawców.
- Wdrażanie rekomendacji po ewaluacjach Schengen.
- Zakup sprzętu, systemów komunikacyjnych.
- Wsparcie operacyjne.

Z analizy logiki wsparcia oferowanego w ramach CS1 wynika, że działania przewidziane w ramach zwiększenia i usprawnienia wymiany informacji pomiędzy służbami obejmują szeroki zakres. Wszelkie ww. działania mogą być realizowane **poprzez zakup, wymianę i modernizację sprzętu ICT oraz oprogramowania, a także szkolenia i opracowanie stosownych procedur, dokumentów systemowych**, co znacząco wpływa na to, że założone w ramach CS1 wsparcie można ocenić jako dobrze zaplanowane. W ramach CS1 przewidziano także realizację **wsparcia operacyjnego**, którego głównymi beneficjentami będą policja oraz straż graniczna, czyli służby szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji celu szczegółowego Funduszu. Możliwość jednoczesnej realizacji różnych typów działań (tj. infrastrukturalnych, szkoleniowych) wpływa na kompleksowe niwelowanie poszczególnych zidentyfikowanych w ramach CS1 barier.

Kluczowym działaniem, które może być realizowane w ramach CS1 jest **usprawnienie wymiany informacji policyjnych, w tym międzynarodowych**. Działanie to ma na celu szybkie wykrywanie zagrożeń, usprawnienie reagowania na popełnione przestępstwa i zwiększenie skuteczności ścigania sprawców. Ważne z punktu widzenia realizacji celu szczegółowego jest zwiększanie wymiany informacji

nie tylko na szczeblu krajowym, ale także na szczeblu międzynarodowym. Kolejnym kluczowym do realizacji działaniem, z punktu widzenia realizacji celu szczegółowego, jest **poprawa przepływu informacji dotyczących spraw karnych poprzez maksymalizację szybkości wymiany informacji pomiędzy podmiotami wykrywającymi, ścigającymi sprawców przestępstw oraz zapobiegającymi i zwalczającymi przestępczość, a organami administracji rządowej i samorządowej**. Dodatkowo w ramach celu szczegółowego nr 1 przewidziano także inne działania usprawniające, tj., usprawnienie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu poprzez modernizację systemów ICT oraz bezpośredni dostęp do SIENA odpowiednich organów oraz usprawnienie procesu rejestracji i dokonywania sprawdzeń danych osób podejrzanych o związek ze zdarzeniem o charakterze terrorystycznym. Działania usprawniające prowadzone w różnorodnych formach (poprzez działania szkoleniowe, infrastrukturalne) szczególnie mogą przyczynić się do realizacji postawionego przed CS1 celu.

W celu usprawnienia wymiany informacji zasadne jest także **usprawnienie oraz zwiększenie efektywności wszelkich systemów ICT** wspierających m.in. analizę kryminalną, cyberrozpoznanie, ochronę przed atakami z cyberprzestrzeni, współpracę z krajowymi i zagranicznymi podmiotami. Ważne jest nie tylko ich usprawnianie, ale także ich dostosowywanie do zmieniających się potrzeb, testowanie nowych rozwiązań, prowadzenie szkoleń z ich wykorzystywania. Wszelkie wyżej wymienione działania zostały przewidziane do realizacji w ramach celu szczegółowego nr 1. Ich realizacja szczególnie przyczyni się do zwiększania jakości wykorzystywania poszczególnych systemów ICT, a to pozytywnie wpłynie na realizację postawionego przed CS1 celu.

Z analizy logiki wsparcia można wysnuć wniosek, że została ona zaprojektowana prawidłowo. Założone w jej ramach działania przyczynią się do zwiększania wymiany informacji w ramach administracji publicznej w kraju i pomiędzy Polską a służbami innych państw, gdyż są one rozbudowane i obejmują kluczowe aspekty z punktu widzenia realizacji celu. Za dobrą praktykę można uznać to, iż w ramach wszelkich zaplanowanych do realizacji działań można zarówno realizować działania szkoleniowe, jak i działania infrastrukturalne oraz działania mające na celu opracowanie procedur, dokumentów systemowych, co powoduje, że oferowane wsparcie kompleksowo wspiera realizację celu szczegółowego.

Cel szczegółowy nr 2 miał **zwiększać współpracę transgraniczną pomiędzy Polską a służbami innych państw**. W ramach CS2 zaplanowano zatem realizację działań obejmujących m.in.:

- Utrzymanie zaangażowania w EMPACT zgodnie z cyklem polityki unijnej. Wspierania krajowej koordynacji EMPACT w ramach zaangażowanych służb (m.in. Policja, SG, CBA, KAS).
- Poprawa współpracy pomiędzy organami egzekwowania prawa w zakresie prowadzenia wspólnych operacji np. prowadzenie wspólnych działań w rejonie przygranicznym.
- Usprawnienie korzystania ze wspólnych patroli, pościgów.
- Usprawnienie metod i narzędzi do zapobiegania i ścigania przestępstw narkotykowych, w tym zwalczania przemytu środków odurzających i ich prekursorów poprzez: poprawę współpracy operacyjnej między funkcjonariuszami państw członkowskich UE, a także Europolu.
- Podniesienie skuteczności działania w walce z korupcją poprzez bezpośredni, elektroniczny dostęp do źródeł danych, szczególnie danych finansowych i gospodarczych oraz wymiana informacji pomiędzy państwami, organami ścigania i jednostkami samorządu terytorialnego.

- Wsparcie operacyjne.

Założone do realizacji w ramach celu szczegółowego nr 2 działania obejmują: **działania szkoleniowe** tj. szkolenia z języków obcych dla funkcjonariuszy oraz **działania usprawniające** tj. usprawnienie korzystania ze wspólnych patroli, pościgów transgranicznych oraz usprawnienie metod i narzędzi do zapobiegania i ścigania przestępstw narkotykowych, w tym zwalczania przemytu środków odurzających i ich prekursorów. Z punktu widzenia realizacji celu szczególnie istotne jest zwiększenie współpracy pomiędzy funkcjonariuszami z państw członkowskich Unii Europejskiej, założone do realizacji w ramach celu szczegółowego 2 działania obejmują także ten aspekt.

Ważne z punktu widzenia realizacji celu szczegółowego jest także **podniesienie skuteczności współpracy pomiędzy istotnymi służbami, zarówno polskimi jak i zagranicznymi**. Działania z tego aspektu zostały założone do realizacji w ramach CS2, można je realizować poprzez np. otrzymanie wsparcia na poprawę współpracy pomiędzy organami egzekwowania prawa w zakresie prowadzenia wspólnych operacji. CS2 zakłada także w tym aspekcie utrzymanie zaangażowania polskich służb w EMPACT, zgodnie z cyklem polityki unijnej. Istotne jest także **zwiększenie dostępu elektronicznego do różnorodnych źródeł danych**, gdyż pozytywnie wpłynie to na podniesienie skuteczności działań np. w walce z korupcją. Działania z tego aspektu także zostały założone do realizacji w ramach CS2.

Dodatkowo w ramach celu szczegółowego 2 przewidziano realizację **wsparcia operacyjnego**, skierowanego do funkcjonariuszy policji. Środki w ramach ww. wsparcia mogą zostać przeznaczone zarówno na dodatkowe wynagrodzenia policjantów, jak i ewentualne utrzymanie niezbędnego sprzętu technicznego. Dotychczas nie istniały efektywne metody finansowania tego typu działań z budżetu UE, dlatego zasadnym jest aby w ramach CS2 FBW umożliwić ich finansowania poprzez zwrot poniesionych kosztów.

Zatem z analizy logiki wsparcia, można wysnuć wniosek, że cel szczegółowy nr 2 zapewnia możliwość realizacji kompleksowego szeregu działań wspierającego zwiększanie współpracy transgranicznej, gdyż w jego ramach oferowane jest rozbudowane wsparcie realizowane za pomocą różnorodnych środków wykonawczych. Dodatkowo warto wykazać, iż na etapie prowadzonej ewaluacji wiadomo, że w ramach realizowanej interwencji z zakresu celu szczegółowego nr 2, Polska będzie zaangażowana w dwa projekty prowadzone w ramach działań szczególnych i dotyczących EMPACT – **projektu pn. „CRYSTAL PALACE – Wzmocnienie działań platformy EMPACT NPS i narkotyków syntetycznych w ramach instrumentu EMPACT 2022+”** oraz **projektu pn. „EUROPEAN OPERATIONAL TEAM (EOT) Costa del Sol – Europejski Zespół Operacyjny (EOT) Costa del Sol”**. Interwencje te szczególnie mają przyczynić się do realizacji głównego celu CS2 i m.in. zwiększać współpracę transgraniczną pomiędzy służbami poszczególnych państw zaangażowanych w realizację obydwu projektów w celu prewencji występujących na ich terenach działalności przestępczych.

Prowadzone w ramach celu szczegółowego nr 3 działania miały **zapobiegać i zwalczać przestępczość w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego**. W ramach realizacji ww. celu szczegółowego zaplanowano zatem realizację szeregu działań obejmujących m.in.:

- Zwiększenie skuteczności organów ścigania i innych właściwych instytucji w zapobieganiu terroryzmowi i radykalizacji oraz zwalczanie tych zjawisk.

- Zwalczanie poważnej i zorganizowanej przestępczości, korupcji i cyberprzestępczości, a także zarządzanie zdarzeniami, ryzykiem i kryzysami dotyczącymi bezpieczeństwa.
- Zwiększenie skuteczności i rozwoju kompetencji (szkolenia i kształcenie) funkcjonariuszy, pracowników organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innych właściwych instytucji, realizujących działania zmierzające do zapobiegania i zwalczania różnych form przestępczości.
- Zapobieganie i przeciwdziałanie radykalizacji postaw. Wsparcie dla istniejących i tworzenie nowych sieci zajmujących się problemem radykalizacji oraz ściślejszą współpracę z podmiotami społecznymi zgodnie z wytycznymi określonymi w agendzie UE w zakresie zwalczania terroryzmu.
- Przeciwdziałanie ekstremizmowi oraz propagandzie terrorystycznej w Internecie. Wzmocnienie zdolności w zakresie wykrywania i reagowania na treści terrorystyczne, ekstremistyczne we współpracy służb specjalnych, m.in. z Europolem.
- Rozwój procedur i działań służących wspieraniu i ochronie ofiar przestępstw oraz osób zgłaszających naruszenia prawa. Podwyższenie wiedzy społeczeństwa na ww. temat, w szczególności osób szczególnie nim zagrożonych, w tym kobiet i dzieci w trudnej sytuacji. Podniesienie poziomu wiedzy z zakresu wczesnej identyfikacji ofiar handlu ludźmi w podmiotach administracji publicznej i w biznesie.
- Przeciwdziałanie przestępstwom z nienawiści.
- Wspieranie działań na rzecz skuteczniejszej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych, w tym w ramach prewencji, dochodzeń i pomocy ofiarom.
- Zwiększenie działań wspierających skuteczne i skoordynowane reagowanie na sytuacje kryzysowe oraz połączenie istniejących w poszczególnych sektorach zdolności, w tym ochrony ludności, przeciwdziałania terroryzmowi i cyberprzestępczości.
- Ochrona przestrzeni publicznej: wzmacnianie współpracy organów publicznych i innych sektorów dla podniesienia poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej i infrastruktury krytycznej, zakup urządzeń do wykrywania zagrożeń CBRJW. Zwiększenie potencjału sprzętowego służb i instytucji zaangażowanych w zarządzanie kryzysowe, ochronę ludności i ochronę przestrzeni publicznej oraz infrastruktury krytycznej.
- Zarządzanie kryzysowe i ochrona infrastruktury krytycznej przed zdarzeniami związanymi z bezpieczeństwem poprzez wykrywanie, ocenę i eliminowanie słabych punktów.
- Finansowanie sprzętu, pojazdów specjalistycznych, systemów komunikacyjnych i obiektów istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa.

W ramach trzeciego celu szczegółowego Programu realizowane będą m.in. projekty, których celem jest zapobieganie i przeciwdziałanie radykalizacji, zapobieganie cyberprzestępczości, poprawa bezpieczeństwa i odporności infrastruktury krytycznej. Działania założone i możliwe do realizacji w ramach CS3 obejmują **wsparcie kluczowych z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego obszarów**. Beneficjenci mogą realizować w ramach prowadzonych interwencji działania z zakresu ochrony przestrzeni publicznej, przeciwdziałaniu korupcji, działania wspierające skuteczne i skoordynowane reagowanie na sytuacje kryzysowe, działania na rzecz skuteczniejszej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci, działania z zakresu przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści czy terroryzmowi, także terroryzmowi w Internecie itd. Z punktu widzenia zapewnienia jakościowych i długotrwałych efektów interwencji jest **zwiększanie współpracy międzysektorowej** (współpracy

organów publicznych z innymi sektorami) w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Dodatkowo kluczowe jest **zawieranie współpracy także z podmiotami zwalczającymi przestępczość na szczeblu międzynarodowym** tj. EUROPOL. Takie działania także zakłada realizacja celu szczegółowego nr 3.

Do jakościowej realizacji celu przyczyni się także prowadzenie działań z zakresu **rozwoju procedur i działań służących wspieraniu i ochronie ofiar przestępstw**. Kluczowe z punktu widzenia zapewnienia kompleksowych efektów wsparcia jest nie tylko zapobieganie przestępstwom, ale także wspieranie ofiar nimi dotkniętych.

W ramach CS3 założono także do realizacji **działania szkoleniowe**, zwiększające skuteczność i rozwijające kompetencje funkcjonariuszy, pracowników organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innych właściwych instytucji. W ramach celu szczegółowego 3 można także realizować działania, które mają na celu zarządzać kryzysem m.in. chronić infrastrukturę krytyczną przed zagrożeniami poprzez prowadzenie działań mających na celu wykrywanie, ocenę i eliminowanie słabych punktów.

W ramach celu szczegółowego 3 mogą być także prowadzone **działania infrastrukturalne**, dzięki którym możliwe jest finansowanie sprzętu, pojazdów specjalistycznych, systemów komunikacyjnych i obiektów istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa.

Logika wsparcia zakłada zatem kompleksowe działania przyczyniające się do realizacji celu szczegółowego. W ramach CS3 możliwe jest prowadzenie działań szkoleniowych, działań infrastrukturalnych, ale, co najważniejsze, działań wspierających kluczowe z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego obszary. Logika wsparcia została sformułowana poprawnie, zatem pomoże ona zrealizować postawiony przed CS3 cel.

Z przeprowadzonej analizy można wysnuć także wniosek, że pomimo wydzielenia celu szczegółowego (CS2), który miał przyczynić się do zwiększania transgranicznej współpracy, pozostałe cele szczegółowe także skupiają się na realizacji działań międzynarodowych, związanych ze zwiększaniem bezpieczeństwa wewnętrznego oraz usprawnianiem wymiany informacji. Podobny wniosek wybrzmiewał także w trakcie realizacji wywiadów pogłębionych. Respondenci wskazywali na to, iż **esencją FBW 2021-2027 ma być zwiększenie międzynarodowej współpracy**. Respondenci podkreślali także, iż dwa projekty - projekt pn. „CRYSTAL PALACE – Wzmocnienie działań platformy EMPACT NPS i narkotyków syntetycznych w ramach instrumentu EMPACT 2022+” oraz projekt pn. „EUROPEAN OPERATIONAL TEAM (EOT) Costa del Sol – Europejski Zespół Operacyjny (EOT) Costa del Sol”, w które w najbliższych latach będzie zaangażowana Polska znacząco przyczynią się do zwiększenia międzynarodowej współpracy, a zatem do realizacji celu który ich zdaniem jest kluczowy z punktu widzenia Funduszu.

Te projekty spełniają kryteria w bardzo dużym stopniu, bo one są właśnie w tym celu szczegółowym numer 2, czyli współpraca transgraniczna. Czyli to co Komisja uważa za esencję tego programu tak naprawdę, żeby te wszystkie problemy były rozwiązywane na szczeblu międzynarodowym. (...) Moim zdaniem, ta współpraca transgraniczna w obu projektach jest autentyczna. Projekt „Costa del Sol”, to jest po prostu wysłanie funkcjonariuszy z Polski do Hiszpanii, żeby na miejscu w międzynarodowej grupie zadaniowej walczyli z zorganizowanymi grupami przestępczymi. Drugi projekt „Crystal Palace” jest znacznie bardziej złożony. Obejmuje kilkanaście różnego rodzaju działań, ale bardzo wiele z tych działań to jest

taka absolutnie bardzo bezpośrednia współpraca pomiędzy funkcjonariuszami z Polski i z innych krajów Unii Europejskiej.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Fundusz zdaniem beneficjentów spełnia swoje cele, w szczególności w zakresie szkoleniowym. Logika wsparcia zdaniem beneficjentów jest adekwatna. Dodatkowo Fundusz ich zdaniem przyczyni się do jakościowej realizacji jego poszczególnych celów, w szczególności umożliwia on im nawiązywanie współprac międzynarodowych.

Tu Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego ułatwia, nie zamyka nam drogę na partnerów zagranicznych i tu jak najbardziej tak, jeżeli mamy partnerów z innych krajów, to to tak, wpływa, na pewno będzie wpływał.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

FBW 2021-2027 spełnia także oczekiwania beneficjentów w zakresie zakupu środków trwałych, jednakże beneficjenci wskazywali, że mierzą się w tym aspekcie z pewnymi trudnościami. Wskazywali na fakt, żeby sprzęt możliwy do zakupu w ramach Funduszu, mógł zostać zakwalifikowany do finansowania w ramach działań infrastrukturalnych musi on spełniać konkretne kryteria. W ramach Programu można dokonać zakupu m.in. sprzętu służącego do obserwacji obszaru przygranicznego czy sprzętu, pojazdów specjalistycznych, systemów komunikacyjnych i obiektów istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa. Natomiast czasem problematyczne było to, aby wykazać, że potrzebny do jakościowej realizacji projektu danemu beneficjentowi sprzęt spełnia te kryteria. Czasem, co istotne z punktu widzenia realizowanej interwencji, sprzęt nie jest bezpośrednio sprzętem wpisującym się w poszczególne kryteria, jednakże jest sprzętem niezbędnym do jakościowej realizacji danej inwestycji. Dla przykładu, pojazd nie jest bezpośrednio sprzętem np. służącym do obserwacji obszaru przygranicznego, ale jest sprzętem do tej obserwacji niezbędnym.

Fundusz pod względem sprzętowym nam odpowiada, jak najbardziej, ale jego zakres jest ograniczony troszeczkę, albo przynajmniej wydaje się być ograniczony, bo pojazdy muszą cechować się pewnymi właściwościami, żeby zostały uznane jako sprzęt do kontroli tak naprawdę. A kontrola i pojazd są nieodłącznym takim ciągłym działaniem.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Dodatkowo warte podkreślenie jest to, że zdaniem beneficjentów Fundusz skupia się głównie na działaniach szkoleniowych, co według nich jest jego dużą wartością dodaną. Jednakże, aby przeprowadzić skuteczne i jakościowe szkolenie istotne jest zainwestowanie w odpowiedni i przydatny do niego sprzęt, a zakup potrzebnych środków trwałych często jest bardziej kosztochłonne niż koszt samego szkolenia.

Tutaj jakby fundusz się skupia głównie na szkoleniach, ja się zgadzam, ja się cieszę, tylko tyle, że to główny nacisk jest położony na szkolenia, a czasami do tych szkoleń te zakupy są dość drogie. Powiedzmy mamy szkolenie pirotechnika, tutaj akurat nie mamy zaplanowanych takich szkoleń, nie przypominam sobie, ale coś tam pośrednio może będzie. Natomiast sam kombinezon dla takiego pirotechnika,

którego używa się czasem kilka, kilkanaście razy, to koszt tego całego ubrania może być większy, niż koszt szkolenia.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Podsumowując, analiza logiki wsparcia potwierdziła, iż wsparcie zostało zaprojektowane prawidłowo i zapewnia możliwość jakościowego realizowania poszczególnych celów Funduszu. Poszczególne działania zaplanowane w ramach trzech celów szczegółowych są kompleksowe i rozbudowane, zatem są w stanie niwelować identyfikowane w ramach współpracy transgranicznej, bezpieczeństwa wewnętrznego oraz wymiany informacji bariery. Z analizy logiki oraz wywiadów wynika, iż głównym celem funduszu jest zwiększanie międzynarodowej współpracy w różnorodnych aspektach. Pomimo wydzielenia celu szczegółowego (CS2), który miał przyczynić się do zwiększania transgranicznej współpracy, pozostałe cele szczegółowe także skupiają się na realizacji działań międzynarodowych, związanych ze zwiększaniem bezpieczeństwa wewnętrznego oraz usprawnianiem wymiany informacji. Beneficjenci także potwierdzili, iż fundusz umożliwia im realizację postawionych w ramach poszczególnych interwencji celów. Identyfikowali oni jedynie bariery, utrudniające im osiągnięcie jakościowych efektów, związane z kryteriami możliwych do realizacji w ramach Funduszu działań inwestycyjnych.

4. W jakim stopniu system monitoringu i oceny jest odpowiedni do dostarczania informacji o postępach w osiągnięciu celów Funduszu?

Opis systemu zarządzania i kontroli sporządzony dla Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w latach 2021-2027 określa, to, aby wszelka wymiana informacji między beneficjentami, a Instytucjami Zarządzającymi Programami odbywała się za pomocą **Centralnego Systemu Teleinformatycznego – CST2021**.⁵ CST2021 jest nowym systemem, następcą systemu teleinformatycznego SL2014, którego nie stosowano w zarządzaniu FBW w uprzedniej perspektywie finansowej 2014-2020.

CST2021 dedykowany jest dwóm grupom użytkowników: pierwszej grupie – **użytkownikom zewnętrznym** np. beneficjentom, wnioskodawcom, ogłoszeniodawcom czy oferentom oraz drugiej grupie – **użytkownikom instytucjonalnym**, czyli Instytucjom Wdrażającym, Instytucjom Zarządzającym oraz Pośredniczącym Programami, ale także Instytucjom Audytowym, Koordynującym.

W skład CST2021 wchodzi kilka modułów m.in. aplikacja „CST2021 – Projekty”, System Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego „SM EFS”, aplikacja „WOD2021 – Wniosek o Dofinansowanie”, „SZT2021”, czyli System Zarządzania Tożsamością dla CST2021, Baza konkurencyjności „BK2021”, „LSI”, czyli Lokalny System Informatyczny, CST2021 Certyfikacja, e-Kontrola, „SR2021” System Raportujący itd. Użytkownicy instytucjonalni mają uprawnienia do **wszystkich aplikacji** wchodzących w skład CST2021. Użytkownicy zewnętrzni mają natomiast dostęp jedynie do **czterech jego modułów**,

---

⁵ Wydział Europejskich Funduszy Spraw Wewnętrznych, Opis systemu zarządzania i kontroli Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, Instrument wsparcia finansowego na rzecz zarządzania granicami i polityki wizowej, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2021-2027, wrzesień 2023, Warszawa

tj., aplikacja „CST2021 – Projekty”, System Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego „SM EFS”, aplikacja „WOD2021 - Wnioski o Dofinansowanie” oraz Baza konkurencyjności „BK2021”.

Poszczególne moduły CST2021, do których dostęp otrzymują beneficjenci pełnią określone funkcje:

- **Aplikacja „CST2021 – Projekty”** umożliwia obsługę procesu rozliczania i kontroli projektu w formie elektronicznej. Daje ona także możliwość pełnej komunikacji pomiędzy beneficjentem, a instytucją nadzorującą realizację projektu. W tej aplikacji zawierane są umowy o dofinansowanie i aneksy do umów oraz składane są wnioski o płatność.
- **System Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego** służy do obsługi procesu gromadzenia i monitorowania danych podmiotów i uczestników otrzymujących wsparcie w ramach projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus dla perspektywy finansowej 2021-2027. Głównymi celami SM EFS jest: (1) monitorowanie podmiotów i uczestników otrzymujących wsparcie w ramach projektów; (2) zarządzanie użytkownikami biorącymi udział w realizacji projektów; (3) komunikacja oraz wymiana informacji.
- **Aplikacja „WOD2021 – Wnioski o Dofinansowanie”** umożliwia przygotowanie wzoru wniosku o dofinansowanie, zarządzanie naborem, sporządzenie i złożenie wniosku o dofinansowanie, rejestrację przebiegu oceny dokumentacji aplikacyjnej. Ponadto zapewnia automatyczne przekazanie danych z wniosku o dofinansowanie do CST2021 Projekty.
- **Baza konkurencyjności „BK2021”** wspiera realizację zasady konkurencyjności poprzez opublikowanie ogłoszenia, jak i wyszukiwanie, w jej ramach oferty mają możliwość zadawania pytań, uzyskania odpowiedzi od ogłoszeniodawców, a także złożenia swojej oferty.

W razie jakichkolwiek problemów z obsługą systemu CST2021 zarówno użytkownik zewnętrzny, tj., np. beneficjent, jak i użytkownik instytucjonalny, czyli np. Instytucja Zarządzająca danym Programem, mają wgląd do interaktywnych materiałów edukacyjnych dla CST2021 stworzonych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej i publikowanych na stronie: <https://instrukcje.cst2021.gov.pl/>. Na przytoczonej stronie publikowane są instrukcje dla aplikacji wchodzących w skład CST2021, tj., m.in. WOD2021 czy BK2021. Dodatkowe instrukcje systemowe dla CST2021 publikowane są także m.in. na stronie Centrum Unijnych Projektów Transportowych: <https://www.cupt.gov.pl/strefa-beneficjenta/cst2021/>.

Logika funkcjonowania nowego systemu do monitoringu i oceny (CST2021) jest zatem transparentnie przedstawiona wszelkim zainteresowanym stronom, informacje na jego temat można znaleźć m.in. na portalu gov.pl. W razie jakichkolwiek problemów beneficjenci czy zaangażowane w koordynację oraz monitorowanie poszczególnych Programów instytucje mogą skorzystać z dostępnych w Internecie instrukcji programowych dla CST2021. CST2021 zapewnia także możliwość realizowania wszelkich istotnych z punktu widzenia monitorowania i oceny poszczególnych Programów funkcje, tj., ewidencjonowanie danych dotyczących programów wraz z wymaganymi wymiarami m.in. celami, wskaźnikami, kategoriami regionów, kodami rodzajów interwencji; przeprowadzanie procedury wyboru projektów oraz ich późniejszego rozliczania; obsługę kontroli projektów realizację procesów certyfikacji, w tym m.in. tworzenia wniosków o płatność do KE; zapewnia także możliwość raportowania.

System CST2021 jest **rzeczą kompletnie nową zarówno dla instytucji realizujących, jak i beneficjentów FBW 2021-2027**. Zatem, aby móc dogłębniej ocenić odpowiedniość systemu CST2021 do dostarczania informacji o postępach w osiąganiu celów funduszu, istotne jest także poznanie perspektywy podmiotów bezpośrednio korzystających z ww. systemu. **Zatem beneficjenci oraz instytucje zaangażowane w realizację, wdrażanie, koordynację FBW 2021-2027, w trakcie prowadzonych w ramach ewaluacji wywiadów pogłębionych zostali zapytani o to, czy system monitoringu i oceny jest ich zdaniem odpowiedni**. Z przeprowadzonej analizy wywiadów można zatem wysnuć następujące wnioski.

Respondenci w trakcie wywiadów pogłębionych podkreślali, że nie mają aktualnie dużego doświadczenia w pracy z nowym systemem CST2021. Do czasu prowadzonej ewaluacji nie mieli możliwości skorzystać w ogóle z funkcji raportowania oraz sprawozdawania, jakie ten system oferuje. Część z respondentów miała jedynie okazję złożyć w nim wniosek o dofinansowanie. Zatem na samym początku warto podkreślić, że dobre strony oraz kolejne mankamenty systemu CST2021 będą wychodzić w większym stopniu na późniejszym etapie wdrażania FBW, a duża część z aktualnie pojawiających się trudności wynika z faktu, iż jest to nowy system, z którym zarówno beneficjenci, jak i realizatorzy FBW, nie są jeszcze w pełni zapoznani. Natomiast **dużym plusem CST2021 jest to, że system ten umożliwia gromadzenie wszelkich potrzebnych m.in. w trakcie kontroli danych oraz dokumentów**, jednakże ze względu na małe doświadczenie w pracy z tym systemem nie da się stwierdzić czy rzeczywiście odpowiada on na potrzeby beneficjentów i instytucji realizujących FBW w tym aspekcie.

(...) rozumiem jaki jest cel, żeby wszystko było przejrzyste, żeby wszystko było w jednym miejscu, żeby nie trzeba było wyciągać od nas, czy od innych jak przyjdzie kontrola, czy od beneficjentów różnych dokumentów. Te wszystkie dokumenty, cały proces tworzenia naborów, realizacji, zatwierdzania projektów a potem realizacji projektów będzie w jednym miejscu. Jak to się sprawdzi? Tego nikt nie wie, bo nie mamy jeszcze żadnego doświadczenia. Tak jak mówię, na początku wszystkie systemy są trudne. Być może za kilkanaście miesięcy, kiedy do systemu i my, i beneficjenci wpisujemy już te wszystkie dane, kiedy przejdziemy całą ścieżkę do momentu zakończenia projektu i wystawienia ostatniego certyfikatu, i będziemy to powtarzać regularnie na co dzień, to się okaże, że ten system jest w porządku.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

W trakcie rozmów respondenci podkreślali także, że system CST2021 jest bardziej dopasowany do potrzeb funduszy strukturalnych, a one znacząco różnią się specyfiką od FBW 2021-2027. Przykładowo słowniki systemowe są stricte przygotowane pod fundusze strukturalne. Z tego powodu konieczne było dostosowanie systemu raportowania, m.in. dostosowanie wymogów raportowania projektów do możliwości nowo wprowadzonego systemu, a ta operacja była czasochłonna. Konieczne były szkolenia z nowego systemu, a pomimo tego nadal **jego obsługa może stwarzać problemy i trudności**. Dodatkowo system jest czymś nowym zarówno dla beneficjentów FBW, jak i dla Instytucji Zarządzającej Funduszem, zatem beneficjenci, zgłaszając się do iż, często nie byli w stanie uzyskać pełnych informacji na temat zgłaszanych trudności. Szkolenia z obsługi systemu CST2021 były prowadzone jedynie wewnętrznie, **zasadne byłoby zatem zrealizowanie szkoleń, które mogłyby odpowiedzieć na wszelkie**

pojawiające się trudności z obsługą CST2021 np. przez podmiot zewnętrzny dla beneficjentów czy instytucji realizujących Fundusz, które wyraziłyby taką potrzebę.

My się wszyscy szkoliliśmy sami na wersji szkoleniowej od właściciela systemu, on nie szkolił nikogo, mieliśmy tylko instrukcję, więc każdy przechodził wersję szkoleniową od ogłoszenia naboru, złożenia wniosku poprzez ocenę i zatwierdzenie projektu, potem dochodzą kontrolę, dochodzi sprawozdawczość i to wszystko nas czeka, tak że system jest trudny i musimy sobie sami radzić z problemami, które tam spotykamy, beneficjenci też mają problemy i też się nas pytają co mają zrobić, a my nie do końca jesteśmy w stanie odpowiedzieć.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

W ramach zapoznania beneficjentów z nowym systemem powinien zostać przeprowadzony szereg działań szkoleniowych, jak wspomniano powyżej, instytucja realizująca FBW, zaangażowała się, na miarę swoich możliwości, w pomoc beneficjentom FBW z nowym systemem.

Te pierwsze 2 projekty, nie ukrywam, że musieliśmy bardzo się zaangażować w pomoc naszym klientom, żeby te projekty zostały przygotowane jako tako, w miarę logicznie i spójnie.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Co ciekawe, jednak nie każdy z beneficjentów miał możliwość uczestniczenia w takim szkoleniu. Dodatkowo, jak już wykazano powyżej, system ten jest nowy zarówno dla beneficjentów, jak i dla instytucji realizujących FBW, zatem szkolenie powinno być prowadzone przez podmiot zewnętrzny, który posiada kompleksową wiedzę i umiałby odpowiedzieć na wszelkie trudności związane np. ze składaniem w CST wniosków o dofinansowanie. Niektóre podmioty musiały poświęcić dodatkowy czas na samodzielne zapoznawanie się z programem a sprostanie temu zadaniu bez wsparcia zewnętrznego było dla nich sporym wyzwaniem. Zatem warto ponownie nadmienić, że **zasadne byłoby zrealizowanie szkoleń, które mógłby odpowiedzieć na wszelkie pojawiające się trudności z obsługą CST2021 np. przez podmiot zewnętrzny zarówno dla beneficjentów, jak i dla instytucji realizujących Fundusz, które wyraziłyby taką potrzebę.**

(..) żadnych szkoleń systemowych nie wdrożono, nawet online. Owszem były prezentacje dostępne na stronie CST, jak się zalogować, jak... co tam jeszcze jest, jak zarejestrować instytucję, jak się wpisać. Natomiast nikt nie nauczył nikogo jak tak jest... a brakuje takiej prezentacji moim zdaniem, jak nadać te role, co te role oznaczają, jak się składa te wnioski.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Dodatkowo w ocenie beneficjentów FBW **system SL2014, na którym działano w poprzedniej perspektywie finansowej był bardziej przyjazny i oferował więcej wygodnych rozwiązań technicznych** dotyczących np. wprowadzania danych, tj., możliwość załadowania do systemu paczki danych np. w formacie ZIP. CST2021 nie posiada takiej opcji, przez co czas dodawania do systemu istotnych dokumentów może ulec wydłużeniu.

(..) to system jest ten 2014, jest bardziej przyjazny od tego systemu 2021. Nie pracowałem na tamtym, ale z tego co słyszałem jest bardziej przyjazny, jeżeli chodzi o wprowadzanie danych. Do nowego systemu nie można wprowadzić np. paczki danych.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Mało intuicyjne jest także rejestrowanie użytkowników w systemie i nadawanie im odpowiednich ról. Beneficjenci zgłaszali trudności związane z tym, że nawet, jeżeli dodatkowa osoba została zarejestrowana w CST, nie byli oni w stanie jednocześnie widzieć tych samych dokumentów.

Najbardziej problematyczne jest połączenie projektu z osobami, które chcą się zarejestrować do tego systemu i nadanie im odpowiednich ról. (...) Czyli mówiąc ogólnie może jeszcze raz tak wprost, jeżeli jest ogłoszony nabór i ktoś pisze projekt, to jak kogoś kto jest spoza organizacji... to znaczy z organizacji, ale generalnie nie siedzi obok ciebie, jak dołączyć go do tego projektu, jak on się ma zarejestrować. Ewentualnie on się rejestruje i co dalej? My go nie widzimy, jego zgłoszenia. On nie widzi naszego zgłoszenia. Jest to dość trudne. Na razie, że tak powiem próbujemy to zorganizować we własnym zakresie.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Podczas wywiadów pogłębionych nadmieniono także, że logika prezentowania projektów w systemie CST2021 nie jest przejrzysta i intuicyjna. System nie daje także możliwości prezentowania celów projektów, a możliwość umieszczania takiej informacji byłaby potrzebna z punktu widzenia instytucji realizującej FBW.

Jeśli chodzi o logikę, na przykład prezentowania samego projektu (...) to tam nie ma żadnej logiki. Tam urywa się o ważne informacje, bo projekty urywają się w połowie. Tam jest tak, że na początku to jest opis projektu. Potem są wskaźniki, potem jest opis zdjęć, potem jest budżet, a takie rzeczy jak cele projektu, to nie ma w ogóle.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Dodatkowo nowy system został przygotowany oraz wdrożony ogólnie przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej bez współpracy z poszczególnymi podmiotami realizującymi FBW oraz jego beneficjentami. Zdaniem respondentów wywiadów pogłębionych przy wytwarzaniu nowego systemu raportowania **zabrakło swoistej współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Funduszu oraz jego beneficjentami, zatem nie jest to system idealnie dostosowany do ich potrzeb**, m.in. do potrzeb beneficjentów FBW związanych np. z kontrolami projektów. Z drugiej strony, przez brak ww. współpracy niektóre funkcje CST oraz używane w nim sformułowania mogą przysparzać trudności m.in. przy definiowaniu poszczególnych używanych w systemie sformułowań. Respondenci wywiadów pogłębionych wskazywali na fakt, że niektóre z używanych w CST specjalistycznych sformułowań można rozumieć dwojako i żeby poprawnie wprowadzić dane trzeba dogłębnie zapoznać się ze specyfiką systemu i szczegółowymi definicjami używanych w nim pojęć.

(...) system z założenia jest OK, tylko pewne dane są wprowadzane tak, że nastroczają pewne problemy, ponieważ na przykład pojawia się w tym systemie nazwa „limity”. Jak ktoś się pierwszy raz spotyka z tym systemem, to od razu zapala mu się lampka. Jeżeli jest to jeszcze ktoś kto pracuje w finansach, to dla niego limit, to dla państwowych jednostek budżetowych jest to limit przyznany gdzieś w budżecie. Tutaj limit to oznacza tak naprawdę cel określony gdzieś w funduszach tak ogólnie rzecz biorąc. (...)

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Podczas wywiadów pogłębionych respondenci podkreślali także, że Instytucja Zarządzająca FBW w ostatnim czasie bardzo zminimalizowała biurokrację w aspekcie sprawozdawania, co zdecydowanie pozytywnie przełożyło się na zmniejszenie czasu oraz nakładów kadrowych odpowiadających za sprawozdawczość. Dodatkowo **uproszczony system ułatwił przygotowywanie dokumentów beneficjentom**, dzięki czemu przygotowanie potrzebnej dokumentacji nie sprawia im problemów.

(...) zminimalizowali ostatnimi czasy bardzo biurokrację, ponieważ to, co było na początku, jak zaczynaliśmy szwajcarski czy norweski, to po prostu tonęliśmy w papierach, i w zmianach do zmian, i aneksach do aneksów. A w tej chwili te raporty tak naprawdę, w ostatnim przynajmniej, nie sprawiały kłopotu, bo były przyrostowe i były tak naprawdę po realizacji.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Większość respondentów wywiadów pogłębionych **nie wskazywała na większe problemy związane z systemem wskaźników utworzonym w ramach FBW**, np. na problemy związane z niezrozumiałością definicji wskaźnikowych. Niektórzy z respondentów wskazywali jedynie na fakt, iż w ramach prowadzonych projektów m.in. z zakresu realizacji szkoleń, muszą oni pozyskiwać dane wrażliwe, tj., dokumentację związaną z ochroną danych osobowych, co czasem przysparza im trudności. Respondenci wykazywali jednak, że udaje im się pozyskiwać informacje wrażliwe tj. dane osobowe uczestników szkoleń, dane te nie są także przez nich przetwarzane.

Podczas wywiadów pogłębionych pojawiła się także propozycja usprawnienia ww. systemu, tj., propozycja zmiany zasadnej do wprowadzenia w aspekcie wskaźników rezultatu. Aktualnie wskaźniki te mają wykazywać dokładne liczby np. nielegalnie transportowanych produktów, które udało się przechwycić w trakcie realizacji projektu (dla przykładu wskaźnik R.2.6.1 Ilość nielegalnych narkotyków skonfiskowanych w ramach operacji transgranicznych – marihuana). Działania służb z zakresu zwieszania bezpieczeństwa mają natomiast głównie na celu prewencje działań przestępczych, zatem ich zadaniem jest to, aby ograniczać występowanie sytuacji, w których nielegalne produkty są w ogóle przemycane na terenie naszego kraju. Natomiast, aby wykazać to, iż realizowany przez beneficjenta projekt był skuteczny musi on przechwycić konkretną ilość nielegalnych produktów, w tym wypadku ewentualne działania prewencyjne w zakresie zwalczania przestępczości, prowadzone przez danego beneficjenta tracą na wartości, ponieważ potrzebuje on, aby dane przestępstwo się wydarzyło w celu wykazania, że jego projekt przyniósł oczekiwany efekt. Dodatkowo służby aktualnie dysponują już innymi technikami oraz narzędziami do wykrywania m.in. nielegalnie sznurowanych produktów, zatem wykrywalność ta nie zwiększa się wyłącznie w trakcie realizacji jednego projektu, dzięki np. zakupieniu

w tym projekcie dodatkowych urzędzeń. Zasadne zatem byłoby, aby **wskaźniki rezultatu uwzględniały funkcję prewencyjną danego działania, były bardziej elastyczne i dostosowane do poszczególnych prowadzonych interwencji oraz mniej ukierunkowane na wykazywanie dokładnych danych ilościowych**. Zdaniem respondentów zasadne byłoby, żeby osiągnięcie poszczególnych wskaźników rezultatu mogło być prezentowane w bardziej opisowej formie.

Jeśli chodzi o rezultaty projektów. Cały czas powtarzam, i to już od wielu lat mówię tam wszystkim, tym kreującym te projekty, że naszą funkcją jest, bardzo ważna jest funkcja prewencyjna. Chcemy zapobiegać, żeby coś się zdarzyło. Więc nie można oczekiwać od nas, że postawiony rentgen czy zakupiony sprzęt wykryje ileś tam kilogramów papierosów, narkotyków, czy czegoś, bo nie mamy na to wpływu. Nie mamy na ten wskaźnik wpływu, a celem jest likwidowanie tego wskaźnika.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Zatem z analizy wywiadów pogłębionych wynika, iż z uwagi na to, że system CST2021 jest nowym narzędziem zarówno dla beneficjentów, jak i instytucji realizujących FBW 2021-2027, zasadne jest więc, żeby mieli oni **możliwość uczestnictwa w szkoleniach realizowanych przez podmiot zewnętrzny**, który przybliży im możliwości oraz odpowie na wszelkie identyfikowane trudności związane z obsługą nowego dla nich systemu. Warto mieć na uwadze to, iż FBW jest w początkowej fazie wdrażania, zatem dobre strony oraz mankamenty jego systemu monitoringu i oceny (w tym systemie CST2021) uwydatnią się także na późniejszym etapie jego wdrażania. Natomiast aktualnie identyfikowanym największym mankamentem systemu CST2021 jest to, że jego logika oraz możliwości zostały zaprojektowane bez konsultacji z podmiotami realizującymi FBW oraz jego beneficjentami, przez co **nie jest to system, który jest dopasowany do potrzeb Funduszu, to raczej Fundusz musi dopasować się do możliwości technicznych jakie CST2021 oferuje**. W aspekcie systemu wskaźników można rozważyć to, czy nie warto raportować wskaźników rezultatu w bardziej opisowej formie, np. w ramach określonych przez beneficjentów w trakcie prowadzonych projektów wskaźników własnych.

5. W jaki sposób zapewniono zaangażowanie odpowiednich partnerów na wszystkich etapach programowania, wdrażania, monitorowania i oceny?

Projekt Programu w głównej mierze opracowany był przez **Departament Funduszy Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przy udziale licznych interesariuszy**.

Projekt Programu został skonsultowany **przy udziale beneficjentów poprzedniej perspektywy finansowej**, m.in. Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Wojewodów, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i innych.

Chcąc zachować **partycypacyjny charakter**, IZ opublikowała także projekt Programu na ministerialnej stronie internetowej dotyczącej funduszy, dzięki czemu potencjalni wnioskodawcy mogli także odnieść się do projektu Programu FBW.

Końcowymi etapami programowania były **konsultacje wewnątrzresortowe oraz międzyresortowe**, a także skierowanie projektu Programu do akceptacji Międzyresortowego Zespołu ds. Europejskich Funduszy Spraw Wewnętrznych.

Powołany został wspólny **Komitet Monitorujący** fundusze FAMI, IZGW oraz FBW 2021-2027, dzięki czemu możliwe będzie zachowanie komplementarności między różnymi mechanizmami finansowania. Komitet ma za zadanie wspieranie IZ na każdym etapie od programowania, wdrażania, monitorowania, aż po ewaluację. Do udziału w pracach Komitetu Monitorującego zaproszeni zostali też przedstawiciele zainteresowanych udziałem organizacji trzeciego sektora, dzięki czemu możliwe będzie skutecznie realizowanie zasady partnerstwa. Zaproszenie do wytypowania przedstawicieli mających wejść w skład Komitetu Monitorującego otrzymali: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu, Rada Dialogu Społecznego, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Organizacje międzynarodowe – IOM Polska, UNHCR – Reprezentacja w Polsce, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Rada Główna Instytutów Badawczych.

Do momentu realizacji badania (luty 2024) Komitet Monitorujący spotkał się dwukrotnie, dzięki czemu mógł uchwalić regulamin Komitetu oraz wybrać metodologię i kryteria wyboru projektów. Prace komitetu oceniane zostały w badaniu jakościowym pozytywnie.

Efektywne zarządzanie funduszami europejskimi wymaga doświadczenia, odpowiedniego zaangażowania zasobów ludzkich oraz określenia procedur. Biorąc pod uwagę doświadczenia z perspektywy finansowej 2014-2020, **IZ oddelegowała część zadań do COPE MSWiA**, które posiada odpowiadające doświadczenie w zakresie: oceny wniosków, zawierania umów z beneficjentami, nadzoru nad realizacją projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, rozliczania i monitorowania/kontroli oraz odzyskiwania kwot nieprawidłowo wypłaconych.

6. W jakim stopniu w ramach Funduszu przestrzegane i promowane są zasady horyzontalne?

Beneficjenci Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2021-2027 zobowiązani są w ramach realizowanych przez siebie projektów do zachowania tzw. zasad horyzontalnych w trzech następujących obszarach:

1. **zrównoważonego rozwoju** (działania powinny chronić środowisko naturalne i różnorodność biologiczną),
2. **równości szans i niedyskryminacji** (działania zakładają równość wszystkich grup społecznych, tj., etnicznych, narodowościowych, religijnych czy osób z niepełnosprawnościami),
3. **równości płci** (działania zakładają równy dostęp i możliwość rozwoju kobiet i mężczyzn).

Beneficjenci FBW podkreślają, że podejmowane przez nich przedsięwzięcia w ramach dofinansowanych projektów są neutralne lub zgodne z powyższymi zasadami. Neutralność projektów pojawia się głównie w zakresie realizacji zasad związanych ze zrównoważonym rozwojem i równością szans i niedyskryminacji. Brak pozytywnego wpływu na **zasadę zrównoważonego rozwoju** wynika z niewielkiego, według rozmówców, kontaktu z ekosferą i różnorodnością przyrodniczą oraz braku możliwości (głównie finansowych) w rezygnacji z danego sprzętu niezbędnego w realizacji założeń programowych (tj., samochodów i innych pojazdów). W **zasadzie równości szans i niedyskryminacji**

problem realizacji polityki horyzontalnej wynika, zgodnie z przeprowadzonymi wywiadami, ze specyfiki działań nastawionych głównie na zapobieganie i zwalczanie przestępczości oraz wiążącą się z tym dużą ilością działań terenowych, w których sprawność fizyczna odgrywa istotną rolę. W trakcie ewaluacji nie zauważono natomiast problemów ze spełnieniem **zasady równości płci**. Kobiety i mężczyźni zapewniony mają równy dostęp do udostępnianych zasobów.

7. W jakim stopniu Fundusz przyczynia się do przekazywania i rozpowszechniania informacji o stwarzanych możliwościach i osiągnięciach?

Wnioskodawcy zgodnie stwierdzają, że pozyskiwanie informacji o przeprowadzanych aktualnie naborach nie nastręcza im trudności. Strony ministerstwa, na których znajdują się ogłoszenia o możliwości pozyskaniu dotacji, są przejrzyste i zrozumiałe. Dodatkowym plusem jest przesyłanie przez MSWiA do poszczególnych beneficjentów listów (informacji pisemnej) z zaproszeniem do udziału w naborze dedykowanym (pozakonkursowym).

Przeprowadzone natomiast w projektach działania informacyjno-promocyjne muszą być, jak zaznaczają rozmówcy, zgodne z wytycznymi zapisanymi w „Podręczniku dla Beneficjenta projektu finansowanego w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego na lata 2021–2027”. W dokumencie tym beneficjenci zobowiązani zostali do umieszczenia tablic informacyjnych w miejscu realizacji projektu lub plakatów/elektronicznych wyświetlaczy informujących o podjętych działaniach (wzory tablic i plakatów zawarte zostały we wspomnianym podręczniku). Dodatkowo beneficjenci zobligowani są do odpowiedniego oznaczenia naklejkami sprzętu, środków transportu itd., które zakupione zostały w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Środki z FBW wnioskodawcy mogą wykorzystać także na zakup i sfinansowanie takich rzeczy jak:

- artykuły prasowe,
- filmy,
- publikacje, broszury, ulotki, standy,
- materiały konferencyjne/warsztatowe,
- zaproszenia/programy/agendy organizowanych przez Beneficjenta spotkań/konferencji,
- listy obecności,
- certyfikaty/dyplomy potwierdzające odbycie szkolenia/kursu,
- prezentacje przygotowane na spotkania,
- materiały promocyjne (długopisy, bloczki papieru itp.).

Opisane w podręczniku zasady komunikacji i widoczności nie sprawiły respondentom problemów. Beneficjenci stosują się do stawiania tablic, wywieszania plakatów i odpowiedniego oznakowania zakupionych materiałów i sprzętów. Dodatkowo, oprócz wyżej wymienionych czynności, umieszczają informacje o projektach i źródle ich finansowania na swoich stronach internetowych (często kilkunastu) oraz na oficjalnych profilach instytucji w mediach społecznościowych (np. na Facebooku). Pamiętajmy również, by wydawane przez nich broszury lub gadżety promocyjne dotyczące działań projektowych posiadały odpowiednie oznaczenia i logo. Środki pieniężne wykorzystano także na nakręcenie spotów reklamowych czy realizację kampanii radiowej.

Pomimo jasnego opisanie zasad promocji w podręczniku beneficjenta, rozmówcy zwracają uwagę na kilka niedogodności. Jako pierwszą wymieniają nadmiar tabliczek i naklejek. Uważają, że obecny system oznaczania miejsc realizacji projektów czy zakupionego sprzętu powoduje niepotrzebne nagromadzenie szyldów i znaków. Drugim problemem jest natomiast niezrozumienia specyfiki projektów realizowanych w ramach FBW i nacisk na promowanie działań, które ze względu na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa nie zawsze powinny być upubliczniane.

C. Wydajność

8. W jakim stopniu Fundusz wspiera działania efektywne kosztowo?

Efektywność kosztowa jest jednym z **podstawowych elementów oceny kwalifikowalności wydatków** w Programie. Wymieniona jest w „Podręczniku dla beneficjenta” obok warunków takich, jak wpisywanie się w cele funduszu czy konieczność wydatku do realizacji działań. Sprawia to, że już od początku potencjalni beneficjenci mają świadomość istotności efektywności kosztowej.

Efektywność kosztową każdego z wniosków o dofinansowanie ocenia dwóch ekspertów. W przypadku niekonkurencyjnej procedury naboru (monopolistów w pewnych zakresach działalności takich jak policja czy straż graniczna), gdy eksperci nie mają pewności co do zasadności poniesienia kosztów lub ich wielkości, kwestie te są dopracowywane z wnioskodawcą do momentu uzyskania **satysfakcjonującej efektywności kosztowej**.

We wspomnianym podręczniku dla beneficjentów informuje się także potencjalnych beneficjentów o braku możliwości rozliczenia kosztów związanych z transportem, podróżą i utrzymaniem, które wykraczają poza stawki określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 167 z późn. zm.). Sprawia to, że potencjalni beneficjenci zobligowani są do kierowania się określonymi maksymalnymi stawkami i pozwala **uniknąć wzrostu kosztów w projektach**.

Efektywność kosztowa poszczególnych projektów weryfikowana jest już na poziomie oceny wniosków o dofinansowanie. W ramach formularza oceny merytorycznej ocenia się spełnianie trzech podpunktów związanych z efektywnością kosztową:

- Czy poszczególne wydatki (w tym ich wysokość) są konieczne i adekwatne dla realizacji działań przewidzianych w projekcie?
- Czy ogólny stosunek między szacowanymi kosztami a oczekiwanymi rezultatami jest zadowalający?
- Czy wydatki przyporządkowano do odpowiednich kategorii kosztów?

Źródło: Formularz oceny merytorycznej naboru FBWP.02.01-IZ.00-001/23.

9. W jakim stopniu system zarządzania i kontroli Funduszu jest wydajny?

Art. 71 ust. 1 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy*

finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, str. 159—706) (dalej: rozporządzenie ogólne) zobowiązuje Polskę do wypełnienia wymogów w zakresie zarządzania, kontroli i audytu Funduszy.

Wskazane wyżej rozporządzenie określa instytucje, które powinny funkcjonować w krajowym systemie zarządzania, kontroli i audytu dla Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW) i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW). Są nimi:

- Instytucja Zarządzająca (art. 71 ust. 1 rozporządzenia ogólnego);
- Instytucja Audytowa będąca instytucją publiczną (art. 71 ust. 2 rozporządzenia ogólnego);
- Instytucja Pośrednicząca wyznaczana przez Instytucję zarządzającą (art. 71 ust. 3 rozporządzenia ogólnego);
- Komitet monitorujący wdrażanie programów (art. 38 ust. 1 rozporządzenia ogólnego);
- Pełnomocnik ds. Funduszy FAMI, IZGW i FBW dla monitorowania spełniania horyzontalnych warunków podstawowych wymienionych w zał. III do rozporządzenia ogólnego.

Na podstawie Uchwały nr 126/2022 Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2022 r. w sprawie wyznaczenia organów właściwych funkcjonujących w ramach systemu zarządzania i kontroli Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami na lata 2021–2027 jako **Instytucję Zarządzającą** (IZ) powołano Departament Funduszy Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (DFE).

DFE jest jednostką organizacyjną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. DFE jako IZ odpowiada za całokształt zagadnień związanych z zarządzaniem FBW. Instytucja Zarządzająca (przy wsparciu Instytucji Pośredniczącej) jest zarazem Instytucją wykonującą zadania w zakresie księgowania wydatków.

Instytucją Pośredniczącą (IP) zostało Centrum Obsługi Projektów Europejskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (COPE MSWiA).

Instytucją Audytową dla FBW jest Szef Krajowej Administracji Skarbowej. Zadania Instytucji Audytowej są realizowane za pośrednictwem Departamentu Audytu Środków Publicznych Ministerstwa Finansów oraz 16 Izb Administracji Skarbowej.

W systemie zarządzania i kontroli istotną rolę pełnią również:

- **Komitet Monitorujący**, powołany w drodze Zarządzenia nr 4 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 marca 2023 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego dla Funduszy Europejskich na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo 2021-2027,
- **Pełnomocnik Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do spraw Funduszy Europejskich na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo w MSWiA** (zarządzenie nr 33 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 13 grudnia 2022 r.).

Taka struktura systemu zarządzania i kontroli gwarantuje przestrzeganie **zasady rozdziału funkcji** pomiędzy instytucjami programu i w obrębie poszczególnych instytucji.

W dokumencie *Opis systemu zarządzania i kontroli. Fundusz Azylu, Migracji i Integracji. Instrument Wsparcia Finansowego na Rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej. Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego 2021-2027*⁶ przedstawiono szczegółowo organizację i procedury dotyczące funkcji poszczególnych instytucji, podział zadań i obowiązków pomiędzy IZ a IP, a także opis systemu elektronicznego – Centralnego Systemu Teleinformatycznego (CST2021).

Struktura organizacyjna systemu zarządzania i kontroli FBW jest **czytelna dla beneficjentów**. Posiadają wiedzę nt. zasad wnioskowania, realizacji wsparcia, jak również instytucji Programu. W żadnym z wywiadów nie pojawiła się opinia negatywna w odniesieniu do tych aspektów systemu zarządzania i kontroli.

Oceniając wydajność systemu zarządzania i kontroli FBW nie sposób pominąć działań informacyjnych i promocyjnych.

Sam system informowania o możliwościach, środkach i naborach jest oceniany pozytywnie. Zarazem beneficjenci podkreślają, że istotne jest korzystanie z możliwie dużej liczby różnych kanałów informowania o dostępnych środkach, możliwościach ich pozyskania czy działaniach możliwych do zrealizowania:

katalog czy wachlarz tych kanałów dostępu musi być jak najbardziej szeroki, w żaden sposób nie powinien być ani ograniczony, ani dedykowany, ani w żaden sposób nie powinna następować jakaś hierarchia tych kanałów, że ten to jest kanał główny, jakieś kanały pomocnicze (...) wszystkie z nich powinny może nie odpowiadać na wszystkie pytania, ale w każdym z nich powinna się znaleźć informacja, gdzie szukać szczegółów, każda z nich powinna nas odnosić (...) czy to do strony programu, czy do strony (...) Centrum Obsługi Projektów, gdzie ta informacja była bardzo czytelna, ja z niej korzystałem i co chciałem to znalazłem.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

Drobne niedociągnięcia w obszarze komunikacji dostrzeżone zostały natomiast przez beneficjentów FBW w zakresie uzgadniania wprowadzanych rozwiązań. O ile bowiem założenia FBW były konsultowane z beneficjentami, o tyle same rozwiązania związane z wdrażaniem Funduszu takim konsultacjom nie podlegały. W tym kontekście beneficjenci wskazywali przede wszystkim na nowy system teleinformatyczny:

Oczekiwałem, że powstanie jakiś zespół roboczy, który też zaangażuje beneficjenta. Nie mówię o tym, że my mamy mieć wpływ w pełni, ale żeby posłuchać naszych sugestii. Tak naprawdę to co chce widzieć instytucja nadzorująca, czy instytucja audytowa, ja się z tym w zupełności zgadzam, ale trzeba by było to w jakiś sposób sensowny przegadać, żeby wszystkie strony były zadowolone.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

---

⁶ <https://www.gov.pl/attachment/934471bc-c1f5-42dd-8f4d-a7e389c6ad53> (dostęp: 26.02.2024 r.).

Na potrzeby wdrażania funduszy strukturalnych w Polsce w perspektywie finansowej 2021-2027 wykorzystywany jest system teleinformatyczny CST 2021, który obejmuje kilka aplikacji (w tym WOD2021, SL2021, SM EFS oraz BK2021)⁷.

Beneficjenci FBW korzystają z niego w ograniczonym zakresie, głównie przygotowując wnioski i aplikując o środki na realizację projektów. Najwięcej obaw budzi system sprawozdawczy, choć jest oceniany ambiwalentnie.

Z jednej strony, SL2021 zdaniem beneficjentów FBW zdejmuje z nich część obciążeń – na przykład dokumenty przygotowywane na potrzeby audytu będą udostępniane za pośrednictwem systemu, nie będzie konieczności ich skanowania i przesyłania do instytucji audytowej.

Z drugiej jednak strony, system jest przede wszystkim nowy, posługuje się określonym, nie zawsze intuicyjnym nazewnictwem, beneficjenci nie znają też jeszcze zakresu uprawnień, możliwości poszczególnych ról w systemie.

Obawy beneficjentów wynikają na razie przede wszystkim z nieznamomości systemu, odmienności od stosowanego poprzednio. Beneficjenci system z lat 2014-2020 oceniają jako bardziej przyjazny. Tutaj spodziewają się tymczasem trudności w obsłudze, konieczności rozpoznania nowych funkcjonalności, nauczenia się nowych ścieżek przygotowywania dokumentów itp. Jak podkreśla przedstawiciel realizatora Funduszu:

Na początku wszystkie systemy są trudne. Być może za kilkanaście miesięcy, kiedy do systemu i my, i beneficjenci wpisujemy już te wszystkie dane, kiedy przejdziemy całą ścieżkę do momentu zakończenia projektu i wystawienia ostatecznego certyfikatu i będziemy to powtarzać regularnie na co dzień, to się okaże, że ten system jest w porządku.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Dla oceny systemu zarządzania i kontroli istotna jest również współpraca pomiędzy IZ/IP a beneficjentem. Pod tym względem beneficjenci FBW oceniają system bardzo dobrze, podkreślając przede wszystkim, że współpraca ta poprawia się z roku na rok. Znajduje to wyraz m.in. w redukacji obciążeń administracyjnych:

zminimalizowali ostatnimi czasy bardzo biurokrację, ponieważ to, co było na początku(...), to po prostu tonęliśmy w papierach, i w zmianach do zmian, i aneksach do aneksów.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW.

W wywiadach beneficjenci zaznaczają również, że na każdym etapie mają wsparcie w IZ/IP, która nie tylko kontroluje, ale i doradza, odpowiada na pytania, wyjaśnia wątpliwe kwestie. Przekłada się to na dobre kontakty, ale również na sprawną realizację działań.

---

⁷ <https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/system-teleinformatyczny-w-perspektywie-finansowej-2021-2027-w-ramach-obslugi-funduszu-europejskiego-na-rozwoj-cyfrowy-2021-2027-ferc> (dostęp: 27.02.2024r.).

Wskazywano przy tym, że rozbudowana biurokracja, zwłaszcza na etapie kontroli np. realizowanych wydatków w przypadku beneficjentów, którzy również funkcjonują w sferze finansów publicznych nie ma większego sensu, jako że i tak mają wielopoziomowe systemy kontroli.

Elementem, który budzi w przypadku niektórych instytucji wątpliwości, jest budowa wskaźników:

(...) naszą funkcją jest (...) funkcja prewencyjna. Chcemy zapobiegać, żeby coś się zdarzyło. Więc nie można oczekiwać od nas, że postawiony rentgen czy zakupiony sprzęt wykryje ileś tam kilogramów papierosów, narkotyków, czy czegoś(...). Nie mamy na ten wskaźnik wpływu, a celem jest likwidowanie tego wskaźnika (...). Kierowałbym się w stronę (...) opisowości wskaźników.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z beneficjentem FBW

Przytoczony cytat z wypowiedzi beneficjenta FBW odnosi się do wskaźników obowiązkowych, narzuconych przez Komisję Europejską. Obawy w tym zakresie wyrażane przez badanych wynikają przede wszystkim z doświadczeń z poprzedniej perspektywy. W ramach perspektywy finansowej 2021-2027, w okresie realizacji badania brak jest jeszcze informacji sprawozdawczych z realizacji projektów, zatem nie sposób ocenić stopnia realizacji założonych wskaźników, jak również – poziomu wykorzystania środków. Jak wskazano w rocznym sprawozdaniu z wykonania Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, za okres programowania 2021–2027 dotyczącym roku 2023: „W związku z zatwierdzeniem Programu FBW 8 grudnia 2022 r. nie jest możliwe wskazanie konkretnych postępów w realizacji Programu oraz osiągnięciu określonych celów pośrednich i celów końcowych.”

Ocena systemu zarządzania i kontroli ze strony beneficjentów FBW jest pozytywna. System jest sprawny, jednak występują takie elementy, które obniżają jego wydajność. Biorąc pod uwagę opinie beneficjentów należy wskazać, że są to przede wszystkim niezgodnione z nimi rozwiązania teleinformatyczne oraz konstrukcja wskaźników, która nie jest adekwatna do oczekiwanej zmiany, jaka powinna zająć skutek wsparcia w ramach Funduszu. Warto przy tym podkreślić, że wskaźniki, co do których beneficjenci zgłaszają wątpliwości, są wskaźnikami narzuconymi przez Komisję Europejską, IZ oraz IP nie mają na nie wpływu, podobnie jak na decyzję o włączeniu FBW w system CST.

10. W jakim stopniu możliwe są dalsze uproszczenia w ramach wdrażania Funduszu? W jaki sposób?

Dalsze uproszczenia w ramach wdrażania Funduszu mogą dotyczyć przede wszystkim zmian w zakresie konstrukcji wskaźników, co pozwoli beneficjentom na skuteczne raportowanie, a IP na efektywny monitoring (przy czym jest to kwestia pozostająca poza obszarem wpływu IZ/IP).

Przedstawiciele IP mają na uwadze ewentualne uproszczenia, jednak – jak podkreślają – na tym etapie wdrażania trudno jest wskazać jakikolwiek element, który można by zmienić:

(...)mamy jeden podręcznik dla wszystkich funduszy. (...)Wydaje mi się, że staraliśmy się znaleźć taki złoty środek (...). Jakbyśmy mogli coś uprościć, to byśmy uprościli. Będziemy monitorować na bieżąco (...) [obecnie] nie widzę żadnej rzeczy, którą moglibyśmy uprościć, ale nie wykluczam, że będą takie.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW

Konkretne propozycje w zakresie ewentualnych uproszczeń można będzie wskazać dopiero na dalszym etapie wdrażania Funduszu, tj., realizacji i sprawozdawania projektów w obecnej perspektywie finansowej.

D. Spójność

11. Do jakiego stopnia Fundusz jest spójny z inicjatywami wspieranymi w swoim obszarze polityki, w szczególności w ramach Instrumentu Tematycznego, przy wykorzystaniu różnych trybów wdrażania.

Działania finansowane z FBW w ramach Programu Krajowego są spójne z działaniami realizowanymi w ramach **Instrumentu Tematycznego**, tj., dodatkowej puli środków przyznawanych przez Komisję Europejską mającą na celu finansowanie projektów ukierunkowanych na wspieranie działań w państwach trzecich lub dotyczących państw trzecich, w szczególności w celu przyczynienia się do zwalczania przestępczości (w tym nielegalnego handlu narkotykami i handlu ludźmi) oraz zapobiegania jej, a także zwalczania transgranicznych siatek przestępczych zajmujących się przemytem. Do tej pory przeprowadzono jeden nabór w ramach **działania szczególnego EMPACT** (Cel Szczegółowy 2 – współpraca transgraniczna). Do dofinansowania wybrane zostały dwa projekty realizowane przez Komendę Główną Policji: „EUROPEAN OPERATIONAL TEAM (EOT) Costa del Sol – Europejski Zespół Operacyjny (EOT) Costa del Sol” oraz „CRYSTAL PALACE - Wzmocnienie działań platformy EMPACT NPS i narkotyków syntetycznych w ramach instrumentu EMPACT 2022+”.

Projekt „Costa del Sol” polega na stworzeniu Europejskiego Zespołu Operacyjnego (EOT) w hiszpańskim regionie Costa del Sol w celu opracowania i wdrożenia wspólnej strategii dochodzeniowej i operacyjnej przeciwko głównym organizacjom przestępczym i powiązanim celom o dużej wartości (HVT), wpływającym na państwa członkowskie UE. Działalność Zespołu będzie ukierunkowana na identyfikację, prowadzenie dochodzeń i likwidację HVT oraz powiązanych zorganizowanych siatek przestępczych. W ramach projektu strona polska nawiązała współpracę z Królestwem Hiszpanii w celu wspólnej realizacji zadań z dziedziny bezpieczeństwa wewnętrznego. Celem prowadzonych działań będzie zwiększenie kompetencji i umiejętności funkcjonariuszy CBŚP w przeciwdziałaniu zorganizowanym grupom przestępczym⁸.

Z kolei projekt „Crystal Palace”, realizowany w partnerstwie z Królestwem Niderlandów i Republiką Włoską, dotyczy skoordynowania walki z produkcją i handlem narkotykami syntetycznymi na szczeblu unijnym i międzynarodowym dzięki identyfikacji i likwidacji zorganizowanych grup przestępczych i osób ułatwiających udział w tym zjawisku. Projekt ma na celu wzmocnienie zdolności UE w zakresie działań operacyjnych i budowania potencjału, egzekwowania prawa, a także współpracy strategicznej i wymiany doświadczeń i wiedzy w tym zakresie. Efektem przedsięwzięcia będzie zwiększenie kompetencji i umiejętności funkcjonariuszy CBŚP oraz współpracujących z Biurem służb w prowadzeniu skoordynowanej, unijno-międzynarodowej walki z produkcją i handlem narkotykami syntetycznymi⁹.

---

⁸ Wniosek o dofinansowanie projektu.

⁹ Wniosek o dofinansowanie projektu.

Oba projekty **wpisują się w cele szczegółowe FBW (wymiana informacji, współpraca transgraniczna, zapobieganie i zwalczanie przestępczości)** i są spójne z działaniami przewidzianymi do realizacji w ramach Programu.

Spójność z interwencją FBW wykazują także inicjatywy finansowane z **Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021** w ramach Programu „Sprawy wewnętrzne” dla obszaru tematycznego nr 20 „Międzynarodowa współpraca policyjna i zwalczanie przestępczości”.

Celem Programu było wzmocnienie współpracy organów ścigania, w tym zapobiegania i wykrywania przestępczości zorganizowanej poprzez:

- zapewnienie funkcjonariuszom organów ścigania dostępu do nowych technologii i odpowiednich szkoleń;
- wzmocnienie współpracy krajowych i międzynarodowych organów ścigania takich jak Eurojust, Europol, Interpol czy Frontex.

W ramach Programu w latach 2021-2024 wdrożono m.in. projekty „Doskonalenie procesu gromadzenia, analizy i oceny dowodów w zakresie zwalczania transgranicznej przestępczości komputerowej przy wykorzystaniu sieci pracowni informatyki śledczej laboratoriów kryminalistycznych polskiej Policji” oraz „Międzynarodowa współpraca policyjna w zakresie poszukiwania najbardziej niebezpiecznych przestępców w Europie”, realizowane przez Komendę Główną Policji, a także projekt „Wzmocnienie bezpieczeństwa w zakresie CBRNE – koordynacja i standaryzacja”, realizowany przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Projektami spójnymi z działaniami finansowanymi z FBW były także projekty realizowane w ramach **Funduszu Współpracy Dwustronnej (FWD)** dla Programu „Sprawy wewnętrzne”, m.in. projekt „Policyjna i pozapolicyjna współpraca międzynarodowa w poszukiwaniu najgroźniejszych przestępców Europy”, realizowany w partnerstwie z Norweskim Krajowym Centrum Dochodzeniowo-Śledczym. Działania te uzupełniają interwencję podejmowaną w ramach FBW¹⁰.

Należy spodziewać się, że projekty wdrażane w ramach FBW **będą spójne także z działaniami finansowanymi z kolejnej edycji NMF**, która zostanie uruchomiona w 2024 r. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, iż ostateczny zakres wsparcia nie został jeszcze zatwierdzony.

Ponadto, działania finansowane z FBW są spójne z działaniami prowadzonymi przez **Europol**, m.in. w kwestii użytkowania systemu SIS (Schengen Information System) oraz wykorzystania narzędzia do bezpiecznej wymiany informacji SIENA BPL (Secure Information Exchange Network Application Basic Protection Level).

Wsparcie z FBW jest także spójne z **działaniami finansowanymi ze środków budżetu państwa**, realizowanymi na mocy obowiązku ustawowego przez Policję, CBŚP, Straż Graniczną oraz Krajową Administrację Skarbową. Działania te dotyczą przede wszystkim rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania różnego rodzaju przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ponadto, dodatkowe środki wspierające polskie służby udostępniane są także w ramach **Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w**

---

¹⁰ [Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021 - Policja.pl - Portal polskiej Policji](#), (dostęp: 27.02.2024 r.).

latach 2022-2025 (m.in. wydatki na sprzęt i wyposażenie osobiste funkcjonariuszy, inwestycje budowlane, wzmocnienie etatowe służb mundurowych, wzmocnienie motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy).

12. W jakim stopniu Fundusz jest spójny z innymi źródłami finansowania UE (w tym z innymi funduszami w dziedzinie spraw wewnętrznych), a w szczególności z działaniami zewnętrznymi UE?

Ocena spójności działań podejmowanych w ramach FBW z innymi inicjatywami finansowanymi ze środków UE objęła przede wszystkim analizę funduszy dotyczących spraw wewnętrznych oraz programów współfinansowanych w ramach polityki spójności, lecz także innych źródeł finansowania unijnego, np. Instrumentu Sąsiedztwa czy Horyzontu Europa.

Ocenia się, że pomiędzy FBW a **FAMI oraz IZGW** występuje spójność związana z odpowiednio przeprowadzoną delimitacją i rozróżnieniem na poziomie celów, potrzeb, typów projektów, beneficjentów i instrumentów wsparcia. Wszystkie trzy Fundusze należy traktować jako szeroki spójny mechanizm wsparcia działań prowadzonych przez instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe w obszarze migracji, bezpieczeństwa wewnętrznego i zarządzania granicami.

Na poziomie realizowanych (bądź planowanych w przyszłości) projektów w szczególności duże powiązania widoczne są pomiędzy FBW a **Instrumentem Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW)**. Wśród wyzwań zapisanych z IZGW wskazano m.in., że: „*właściwa realizacja nowoczesnej polityki wizowej jest jednym z podstawowych elementów sprostania tym problemom i wraz ze stworzeniem nowej architektury wielkoskalowych systemów informacyjnych UE wpisuje się w potrzebę optymalizacji sfery zarządzania migracjami*”. Ponadto wskazuje się, że konieczna jest aktualizacja systemów informatycznych UE, które są kontynuacją działań FBW z lat 2014-2020 (SIS, VIS, Eurodac) oraz budowa nowych wielkoskalowych systemów informacyjnych: EES, ETIAS, ECRIS-TCN i wdrożenia interoperacyjności tych systemów. Działania te są realizowane w ramach środka wykonawczego 1.e, zakresu wsparcia 3.d, które zakłada kontynuację działań FBW 2014-2020 związanych z modernizacją infrastruktury serwerowej i sprzętowo-programowej. Natomiast w obszarze realizacji środka wykonawczego 2.e, zakresu wsparcia 3.d IZGW, planuje się dalszą rozbudowę VIS oraz narzędzi wprowadzających pełną interoperacyjność wielkoskalowych systemów informacyjnych. Są to działania spójne z realizowanymi ze środków FBW 2021-2027 działaniami w ramach CS 1 (Wymiana informacji).

W przypadku **FAMI** zidentyfikowano spójność w działaniach, których celem będzie ochrona dzieci migrantów, przeciwdziałania handlowi ludźmi, ochrony ofiar handlu ludźmi, zapobiegania i przemytowi migrantów, a także radykalizacji ich postaw.

Również o spójności można mówić w odniesieniu do powiązania pomiędzy działaniami FBW a programami operacyjnymi wdrażanymi w ramach **Polityki Spójności UE**. W relacji tej spójność polega przede wszystkim na zapewnieniu komplementarności na poziomie celów i zakresów wsparcia tych źródeł finansowania. Programy Polityki Spójności wspierają służby mundurowe w zakresie infrastruktury i sprzętu umożliwiającego realizację powierzonych zadań w następujących dziedzinach:

- ➔ w ramach Celu Priorytetowego 2 (Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki (...)) zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem (...) – w zakresie prowadzenia działań związanych z ochroną przed sytuacjami kryzysowymi związanymi z zagrożeniami środowiskowymi,
- ➔ w ramach Celu Priorytetowego 3 (Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności) – w realizacji działań związanych z bezpieczeństwem ruchu.

Spójność pomiędzy wsparciem w ramach Polityki Spójności a działaniami FBW polega przede wszystkim na kompleksowym podejściu do wsparcia służb mundurowych przy jednoczesnym ukierunkowaniu rodzajów wsparcia i rozdzieleniu ich na różne źródła finansowania. FBW bowiem finansuje kolejny rodzaj projektów skierowanych do służb polegający na wsparciu realizacji działań związanych z wymianą informacji, współpracą między służbami państw członkowskich oraz wzmocnieniem ich zdolności w zakresie zapobiegania przestępczości, terroryzmowi i radykalizacji postaw oraz zwalczaniem tych zjawisk, poprzez udzielanie pomocy ofiarom przestępstw i ich ochronę, a także zarządzanie zdarzeniami, ryzykiem i kryzysami dotyczącymi bezpieczeństwa.

Jednak spójność pomiędzy FBW a Polityką Spójności może też odbywać się na poziomie projektów. Dotyczy to Celu Szczegółowego 3 FBW *Zwiększenie zdolności w zakresie zwalczania przestępczości i zapobiegania jej*, które są komplementarne z działaniami finansowanymi w Umowie Partnerstwa w obszarze CP1. Spójność dotyczy przede wszystkim projektów realizowanych w obszarze wzmocnienia potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, w tym wsparcie rozwoju innowacyjnych rozwiązań w obszarze cyberbezpieczeństwa w różnych sektorach gospodarki, rozwój narzędzi służących do zbierania, analizy i wymiany informacji o zagrożeniach, podatnościach i incydentach, rozbudowa infrastruktury służącej podniesieniu poziomu odporności na cyberzagrożenia, zapewnienie cyberbezpieczeństwa w sieciach łączności, budowa i rozwój krajowego systemu certyfikacji. Również Cel Szczegółowy 1 FBW może uzupełniać działania finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w zakresie wzmocnienia zdolności do walki z cyberprzestępczością, m.in. przez budowę systemu informatycznego dla organów i podmiotów zaangażowanych w walkę z cyberprzestępczością, zwiększenie liczby specjalistycznych szkoleń dotyczących zwalczania cyberprzestępczości oraz dostępu do platform zgłaszania drogą elektroniczną przestępstw popełnianych w Internecie.

Kolejną inicjatywą finansowaną ze środków UE, która na poziomie działań jest spójna z FBW, jest **Program Interreg Next Polska – Ukraina 2021-2027**. Przede wszystkim warto wskazać, że w ramach przewidzianego wsparcia wyznaczono Priorytet 4 – Współpraca, którego celem jest zwiększenie efektywności i skuteczności funkcjonowania administracji publicznej na obszarze wsparcia. W ramach Programu wspierane będą działania związane m.in. z promocją współpracy prawnej i administracyjnej między instytucjami. Jest to spójne z Celem Szczegółowym 2: Współpraca transgraniczna FBW. Ponadto przewidziano, że jednym z typów beneficjentów Priorytetu 4 Programu Interreg PL-UA będą organizacje pozarządowe oraz instytucje publiczne działające na rzecz migrantów i uchodźców. Spójności można spodziewać się także z Priorytetem 5 – Granice, który zarówno na poziomie potrzeb, jak i celów oraz typów wsparcia jest komplementarny z FBW. Dotyczy to m.in. działań związanych ze zwalczaniem przestępczości transgranicznej oraz usprawnieniem działania służb. Wśród projektów, które potencjalnie mogą być komplementarne z FBW wymienić można działania dotyczące wspólnych

szkoleń służb granicznych oraz dofinansowania ich wyposażenia. Konieczność powiązania programu Polska-Ukraina z FBW została podkreślona w samej treści Programu, w której zaznaczono, że: „komplementarność wymienionych możliwości finansowania ze środków Unii Europejskiej ze względu na graniczny charakter obszaru Programu jest kluczowa dla możliwości osiągnięcia założonych celów szczegółowych w zakresie priorytetów *Granice i Współpraca w ramach Programu*”¹¹. Na realizację projektów w ramach Priorytetu 5 zaplanowano ponad 13 mln euro.

Potencjalna spójność może też wystąpić pomiędzy działaniami finansowanymi z FBW a projektami w ramach **Programu Horyzont Europa**. Jest pożądane by rezultaty prowadzonych badań i opracowane innowacji (finansowane w ramach HE) były wykorzystywane również na potrzeby organów ścigania w zakresie zwiększenia możliwości egzekwowania prawa.

Zaznaczyć można ponadto komplementarność działań finansowanych ze środków FBW z projektami realizowanymi w ramach Instrument for Pre-accession Assistance (**IPA**) oraz Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe (**NDICI**). Powiązanie może polegać na wspieraniu działań mających na celu poprawę i intensyfikację współpracy transgranicznej, w tym wspólnych działań właściwych władz organów publicznych, związanych z terroryzmem oraz poważną i zorganizowaną przestępczością o wymiarze transgranicznym.

E. Unijna wartość dodana

13. W jakim stopniu Fundusz generuje wartość dodaną dla UE?

Europejska wartość dodana (z j. ang. *European Added Value*, EAV) jest coraz bardziej istotnym kryterium, które pozwala na dokonanie oceny zasadności podjętych działań finansowanych z budżetu UE. EAV oznacza dodatkową wartość, która została uzyskana dzięki temu, że dane działanie zostało sfinansowane z budżetu UE, a nie z budżetów poszczególnych państw członkowskich. Dodatkowa wartość generowana jest poprzez ustalenie jednolitych ram działania, co doprowadza do dążenia do tego samego celu, a także może wpłynąć na powstanie efektu skali. Również w sprawozdaniu rocznym EAV jest definiowana w zbliżony sposób: *Unijna wartość dodana oznacza generowanie wyników wykraczających poza to, co zostałyby osiągnięte przez państwa członkowskie, gdyby działało samodzielnie*¹².

EAV generowana jest na kilku poziomach, uwzględniając m.in. wpływ na zmniejszenie nierówności społecznych, wspólne ponoszenie kosztów działań przez UE i państwa członkowskie, czy też spójne podejście do realizacji celów UE. Jest to jednocześnie wartość niejednoznaczna, trudna do zbadania z uwagi na swoją współzależność (nie jest wiadome, jaka skala efektów wystąpiłaby, gdyby państwa członkowskie UE w pojedynkę realizowały dane działania). Analizując dostępne opracowania dotyczące EAV, Zespół Badawczy doszedł do wniosku, że w ramach FBW najistotniejsze kwestie, które należy zbadać oceniając generowanie wartości dodanej to:

---

¹¹ Program Interreg Next Polska – Ukraina 2021-2027, s.27

¹² Roczne sprawozdanie z wykonania, o którym mowa w art. 30 rozporządzenia (UE) 2021/1149, przedkładanego Komisji przez państwa członkowskie i dotyczącego Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, rok obrachunkowy 1 stycznia 2021-30 czerwca 2022, s. 4.

1. wdrożenie przepisów UE do polskiego porządku prawnego;
2. wystąpienie korzyści skali;
3. współpraca transgraniczna w celu poznania najlepszych praktyk oraz procesów decyzyjnych w innych państwach;
4. uwzględnienie w działaniach zagrożeń i wyzwań o charakterze transgranicznym;
5. sieciowanie współpracy w ramach Funduszu – zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

W dalszej części opisano wartość dodaną dla odbiorców ostatecznych działań w ramach funduszu (których określono jako ogół mieszkańców UE, przede wszystkim tych mieszkających na obszarze Polski) oraz – odrębnie - dla beneficjentów wsparcia. Z uwagi na wczesny okres wdrażania FBW ocena EAV może zatem nastąpić poprzez odwołanie do wiedzy eksperckiej członków Zespołu Badawczego i oceny przez nich potencjalnego wpływu Funduszu na poszczególne aspekty wchodzące w skład EAV.

EAV z punktu widzenia beneficjenta

Z punktu widzenia beneficjentów należy wspomnieć o tym, iż EAV tworzą wzmocnione kompetencje. Dotyczą one przede wszystkim zdolności do egzekwowania prawa, współpracy, nawiązywania partnerstw, prowadzenia współpracy transgranicznej i międzynarodowej. Wynika to także z posiadanej bazy sprzętowej oraz z posiadanego oprogramowania, które może ułatwić prowadzenie działań. Wszystkie działania, które mają na celu zapobieganie i zwalczanie przestępczości należy ocenić jako pozytywnie oddziałujące względem potencjalnych kosztów (społecznych, zdrowotnych, finansowych) ponoszonych z koniecznością likwidacji skutków przestępczości.

Schemat 2. EAV z punktu widzenia beneficjenta

Źródło: opracowanie własne.

Z punktu widzenia beneficjentów ważne jest również to, że przedsięwzięcia wdrażane w ramach FBW są komplementarne z innymi. Powoduje to, że wymiana doświadczeń następuje dwustronnie, korzystają na niej zarówno projekty wdrażane w ramach FBW, jak i inne projekty, na które FBW oddziałuje.

(...) w ramach tego projektu poprzez te działania w Europolu, poprzez te szkolenia i nawiązywanie współpracy potem będzie się to przekładało na współpracę w

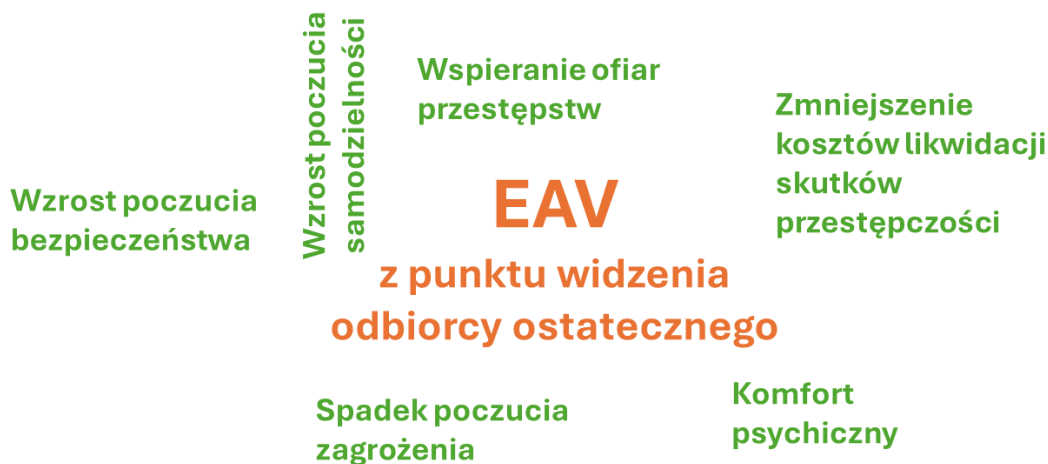
ramach tej współpracy EMPACT, która też tworzy grupy operacyjno-zadaniowe, grupy operacyjno-śledcze i dochodzeniowe różnego typu, o różnych tematach.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

EAV z punktu widzenia odbiorcy ostatecznego

Drugim poziomem, na którym należy rozpatrywać EAV, jest poziom odbiorców ostatecznych. W ramach FBW określono ich jako wszystkich mieszkańców UE z naciskiem na tych, którzy zamieszkują Polskę. Program realizowany jest na obszarze Polski, a więc w sposób naturalny bezpośrednimi odbiorcami są mieszkańcy naszego kraju, jednak z uwagi na efekt transgraniczny zagrożeń i reagowania na nie pośrednimi odbiorcami efektów działań w postaci zmniejszenia skali zagrożeń i poprawy bezpieczeństwa są wszyscy obywatele UE. Do EAV tworzonej i obserwowanej na poziomie odbiorcy ostatecznego zalicza się: zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, zmniejszenie skali zagrożeń, wzrostu poczucia istotności problematyki bezpieczeństwa dla mieszkańców, zmniejszenie kosztów skutków likwidacji niepożądanych zjawisk związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa wewnętrznego, które finansowane są z budżetu publicznego, a także wspieranie ofiar przestępstw.

Schemat 3. EAV z punktu widzenia odbiorcy ostatecznego

Źródło: opracowanie własne.

Wartość dodana w zakresie współpracy owocuje projektami, które niejednokrotnie są pionierskie w skali kraju. Współpraca z innymi podmiotami pozwala realizować takie projekty, które w przypadku braku partnerstwa nie miałyby szansy na powodzenie. Wynika to ze zdolności pojedynczego podmiotu, ale również z możliwości sięgnięcia po dodatkowe finansowanie.

Udało nam się też w dwóch działaniach „wciągnąć” do współpracy Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (...) budowaliśmy od postaw nowy system łączności cyfrowej oparty na nowych urządzeniach, o nowym kodowaniu, łączność cyfrowa. Po projekcie okazało się, że jesteśmy jednym z pierwszych województw, które tą łączność zarządzania kryzysowego spięta w formie cyfrowej, zesłaliśmy z analogowych urządzeń, jesteśmy po dwóch kontrolach Najwyższej Izby kontroli, po

audycie operacji na obu projektach. Po tych 4 latach możemy powiedzieć, że się udało.

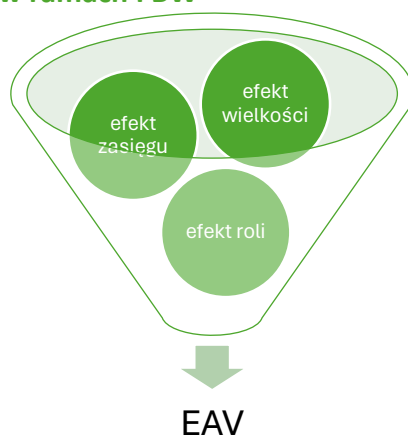
Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.

Jak ukazano powyżej, wartość dodana w projektach generowana jest przede wszystkim w ramach wymiany wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk. O ile nawiązanie współpracy samo w sobie nie stanowi problemu, byłoby to niemożliwe bez dodatkowego finansowania. Bez niego współpraca nie nastąpiłaby, bowiem działania w zakresie zapewniania bezpieczeństwa wewnętrznego przybrałyby minimalny – głównie reaktywny – charakter.

Poziomy EAV

EAV można także rozpatrywać przez pryzmat trzech poziomów, na jakim realizowane działania oddziałują. Mierzone jest to przez **efekt wielkości**, **efekt zasięgu** oraz **efekt roli**.

Schemat 4. Komponenty EAV w ramach FBW

Źródło: opracowanie własne.

Efekt wielkości opisuje dodatkowe przedsięwzięcia, które podjęte mogą być w wyniku interwencji, bez której realizacja byłaby niemożliwa bądź znacznie utrudniona. Należy domniemywać, że bez dodatkowych środków finansowanych przewidzianych dzięki FBW realizowane działania miałyby znacznie mniejszy, wężej zakrojony charakter. Niewykluczone, że działania podejmowane przez służby i organy odpowiedzialne za bezpieczeństwo miałyby charakter w dużej mierze reaktywny.

Efekt zasięgu dotyczy zakresu osób, które korzystają dzięki interwencji. W przypadku FBW korzyści odnoszą nie tylko odbiorcy ostateczni, ale również służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, przede wszystkim Policja. Ponadto, efekt, który odnotowuje się w przypadku odbiorców ostatecznych, dzięki interwencji może być większy niż w przypadku jej braku.

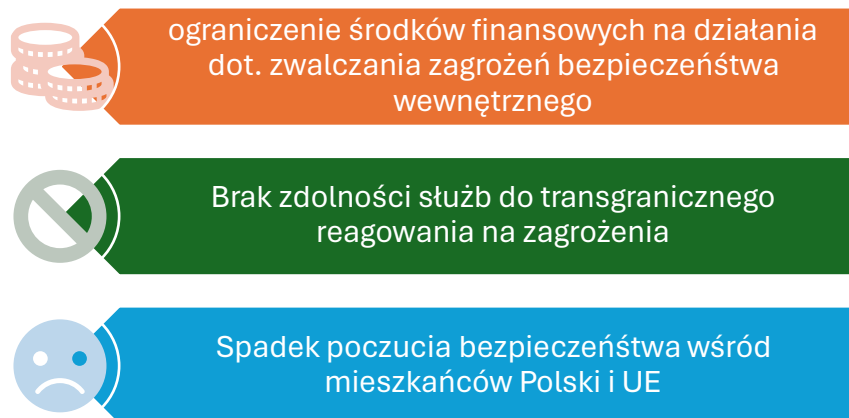
Efekt roli określa natomiast sposób oddziaływania interwencji na beneficjentów. W przypadku FBW oddziaływanie jest bardzo szerokie, dotyczy przede wszystkim budowy zdolności do zawiązywania partnerstw i transgranicznego reagowania na zagrożenia. Zagrożenia bezpieczeństwa, poprzez swój charakter oraz różnorodność dotyczą nie jednego państwa, ale wielu krajów. Stąd konieczność wszechstronnego reagowania na zagrożenia.

FBW odnosi się do wszystkich trzech poziomów, przy czym w największym stopniu wpisuje się w efekt wielkości. Pozwala bowiem na realizację odgórnych, spójnych działań, które wcześniej miały charakter rozproszony. Mowa jest zarówno o działaniach „miękkich”, obejmujących np. kursy językowe stanowiące warunek wstępny do podejmowania skutecznej współpracy transgranicznej, jak i o działaniach inwestycyjnych. Wcześniej podejmowane w tym zakresie inicjatywy (realizowane np. ze środków przeznaczonych na współpracę transgraniczną, tzn. środków programów Interreg) były punktowe i nie wywierały takiego oddziaływania na kwestie bezpieczeństwa jak ewaluowany fundusz.

Podsumowanie

Ponadto, gdyby nie opisywane wsparcie, prowadzone działania, poprzez swój zakres, oddziaływałyby w mniejszym zakresie na bezpieczeństwo. Bez środków FBW pomoc byłaby na podstawowym poziomie.

Schemat 5. Skutki zaprzestania wdrażania FBW

Źródło: opracowanie własne.

Jak dowiedziono w niniejszym rozdziale, rola FBW dla Polski, jak też dla całej UE, jest nieoceniona. FBW tworzy wartość dodaną na trzech poziomach. Zagrożenia bezpieczeństwa mają charakter transgraniczny, co zauważalne jest zwłaszcza w dzisiejszym zglobalizowanym świecie (planowanie ataków na infrastrukturę graniczną może być prowadzone w innym państwie, centrum dystrybucyjne narkotyków także może mieć siedzibę poza Polską; również zagrożenia, które oddziałują na inne państwa mogą mieć swoje źródło w Polsce – np. na naszym terytorium mogą być produkowane narkotyki, które następnie są przemywane do pozostałych krajów). Stąd wartość dodana FBW powinna zostać oceniona bardzo wysoko.

Wnioski, sugestie oraz rekomendacje

FBW został wdrożony z dużym opóźnieniem, gdyż dopiero pod koniec 2022 roku został zatwierdzony Polski Program. Z tego względu ocena stopnia osiągnięcia celów jest utrudniona. Z uwagi na to, że opóźnienie dotyczyło nie tylko Polski, ale wszystkich krajów, zaleca się uczestnictwo Polski w rozmowach z KE na temat zniesienia obowiązku dokonania do końca 2024 roku 10% certyfikowanych wydatków w ramach programu w celu otrzymania dodatkowych środków z rezerwy instrumentu i zastąpienia go obowiązkiem zakontraktowania 10% środków w ramach podstawowej alokacji.

Wsparcie oferowane w ramach Funduszu zostało zaprojektowane prawidłowo i zapewnia możliwość jakościowego realizowania poszczególnych celów Funduszu. Głównym celem funduszu jest zwiększanie międzynarodowej współpracy w różnorodnych aspektach. Pomimo wydzielenia celu szczegółowego (CS2), który miał przyczynić się do zwiększania transgranicznej współpracy, pozostałe cele szczegółowe także skupiają się na realizacji działań międzynarodowych, związanych ze zwiększaniem bezpieczeństwa wewnętrznego oraz usprawnianiem wymiany informacji. Osiąganie celów Funduszu mogą jedynie utrudniać kryteria możliwych do realizacji w ramach Funduszu działań inwestycyjnych.

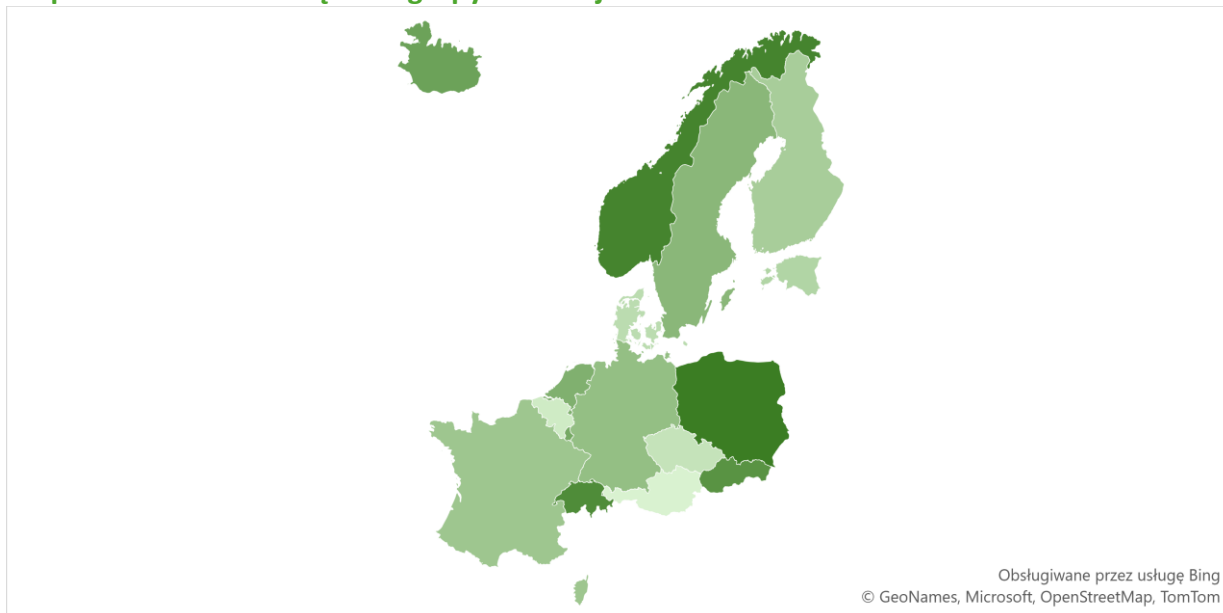
System do oceny i monitoringu CST2021 jest nowym narzędziem zarówno dla beneficjentów, jak i instytucji realizujących FBW 2021-2027. Zasadne jest więc, żeby mieli oni możliwość uczestnictwa w szkoleniach realizowanych przez podmiot zewnętrzny, który przybliży im możliwości oraz odpowie na wszelkie identyfikowane trudności związane z obsługą nowego dla nich systemu. Aktualnie najważniejszym identyfikowanym mankamentem systemu CST2021 jest to, że jego logika oraz możliwości zostały zaprojektowane bez konsultacji z podmiotami realizującymi FBW oraz jego beneficjentami, przez co nie jest to system, który jest dopasowany do potrzeb Funduszu, to raczej Fundusz musi dopasować się do możliwości technicznych jakie CST2021 oferuje. Dodatkowo w aspekcie systemu wskaźników można rozważyć to, czy nie warto byłoby raportować wskaźników rezultatu w bardziej opisowej formie np. w ramach określonych przez beneficjentów w trakcie prowadzonych projektów wskaźników własnych.

Przykłady dobrych praktyk

Do dobrych praktyk należy zaliczyć współpracę z innymi podmiotami – beneficjentami funduszu – w celu realizacji innowacyjnych projektów. Przykładem jest projekt realizowany przez Urząd Wojewódzki w Szczecinie we współpracy z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa. W jego wyniku udało się ponadto nawiązać współpracę z Ministerstwem Aktywów Państwowych – było to efektem nieplanowanym podjętych przez beneficjenta działań. W ramach projektu zbudowano od podstaw system łączności cyfrowej. Oparto go na nowych urządzeniach i nowym kodowaniu. W wyniku tego w województwie zachodniopomorskim doszło do wdrożenia pionierskiego w skali kraju rozwiązania, w którym zarządzanie kryzysowe zostało w pełni scyfrizowane. Jest to praktyka, którą zidentyfikowano w ramach programu z perspektywy 2014-2020, jednak udane doświadczenie pozwala sądzić, że zawiązane partnerstwo będzie kontynuowane w obecnym FBW, pozwalając na realizację kolejnych, innowacyjnych projektów.

Do dobrych praktyk w ramach FBW należy zaliczyć ponadto istnienie nieformalnej grupy roboczej, która spotyka się raz-dwa razy w roku. Grupa ta jest wspólna dla dwóch funduszy: FBW oraz IZGW. Istnienie grupy pozwala lobbować na rzecz państw w niej uczestniczących przed KE, co wzmacnia siłę głosu poszczególnych zaangażowanych państw. Do grupy należy – poza Polską – 16 państw: Austria, Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Holandia, Islandia, Lichtenstein, Luksemburg, Niemcy, Norwegia, Słowacja, Szwajcaria, Szwecja. Państwa te przedstawiono na poniższej mapie.

Mapa 1. Państwa należące do grupy roboczej ds. FBW oraz IZGW

Źródło: opracowanie własne na podstawie indywidualnych wywiadów pogłębionych z realizatorami.

Mimo, iż spotkania grupy następują relatywnie rzadko, bo jedynie 2 razy do roku, realizatorzy Programu wyrazili zadowolenie z jej istnienia, co znalazło odzwierciedlenie w wywiadach pogłębionych.

Mamy bardzo intensywną wymianę doświadczeń, zdań i bardzo to jest ciekawe.

Źródło: indywidualny wywiad pogłębiony z realizatorem FBW.